

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség: VIII., Róka Szilárd-utca 9.
Kiadóhivatal: VIII., Kerepesi-ut 25.
Fiókkiadóhivatal: VIII., Múzeum-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

Az orosz flotta katasztrófája.

Budapest, augusztus 15.

Oroszország még föl sem ocsublott az augusztus tizediki nagy tengeri csatának hatása alól, máris újabb, az előbbinél sokkal súlyosabb és nagyobb jelentőségű vereségről érkezik hír a keleti partvidékek felől. Ez a mai hír nagyon kevés szóval jellemezhető. Mindössze annyiból áll, hogy: *az orosz flotta nincs többé.* A port-arthuri flottának egy része használhatatlanná vált, másik része élt azzal a kegyelmi joggal, amelyet a nemzetközi hadijog biztosított neki, bemenekült a csintauti német kikötőbe s huszonnégy óra ott tartózkodás után le szerelt, a harmadik rész pedig most vagy céltalanul és szinte teljesen reménytelenül bolyong a tengeren, vagy ha igaz Togo jelentése, visszatért Port-Arthurba, ahol a biztos megsemmisülés vár rá. Mától fogva már attól a reménytől is megvannak fosztva az elmenekült hajók, hogy a vladivosztoki hajórajjal egyesülhessenek. Mert vladivosztoki hajóraj sincs többé. A japánok a *Csuzima* tengerszorosban ütközetre kényszerítették *Skrydlov* tengernagyot s a harcát mai legnagyobb szenzációja az, hogy ez az *északi flotta is megsemmisült.* Az ütközet első áldozata a *Rurik* cirkálójaj, amelyet a japánok elstílyesztettek, míg a másik két cir-

káló, a *Gromoboj* és a *Russzia*, erősen megsérülve észak felé volt kénytelen elmenekülni.

Az orosz flotta ezzel a végzetes ütközettel megsemmisültnek tekinthető. Szétszórtan, menekülő-hely nélkül, súlyos sebekkel borítva, szinte céltalanul bolyognak most már a tengeren, mialatt Japán lobogója büszkén és győzelmesen leng az árbo-cokon. Uralja őket az egész tenger, mely immár visszahódolt a sárga faj hatalmába. Akié a tenger, azé a hatalom! És Japán most már föltétlenül ura a tengernek. Szinte páratlan a világtörténelemben is, ami augusztus tizedike óta a Sárga-tengeren történt. E néhány nap alatt végképpen lettünk Oroszország tengeri hatalma s az az állam, amely mértéktelen terjeszkedési vágyával egész Európa népét fegyverben tartotta s a militarizmus molochjának dobta oda a nemzetek vagyonát, megbénítva és megalázva áll a világ előtt. Ebből a súlyos vereségből aligha fog egyhamar talpra állani s ki tudja, azokból a mélységekből, amelyekbe a japán ügyesség taszította le az orosz flottát, nem fog-e fölkelni a fegyvertelen béke napja Európában? Onnan Keletről jött minden megváltás Európára. Miért ne jöhetne onnan ma is?

Az orosz flotta vereségének szomorú hőse *Skrydlov* tengernagy, aki

a háború folyamán többször kitűnt mérsékletével, ügyességével és nem egy kemény ütést mért Japánra. Joggal bizakodtak benne és sok okot adott arra a reményre, hogy, mint a vladivosztoki flotta parancsnoka, sok csorbát köszörül ki. *Kamimura* japán tengernagy állott vele szemben. Ettől az embertől keveset vártak. Lassúsága kétséget támasztott honfitársaiban tehetségei iránt s egy-két kisebb veresége kegyetlen szenvedélyeket ébresztett ellene hazájában, ahol már elveszett ügynek tekintették azt az ügyet, amelyet *Kamimura* védelmezett. Már azt tanácsolták neki, hogy löjje főbe magát. S ime most, a kellő pillanatban előlép s egyetlen csapással befejezi Togo admirális művét: teljesen tönkretesz az ellenség tengeri haderejét.

A *csuzimai* tengeri diadalnak stratégiai jelentősége az, hogy Port-Arthur bevételé elé most már alig gördithetnek bármikadályt. Port-Arthur eleste pedig lehetővé teszi, hogy az ostromló sereg az északi harcra koncentrálnálható, ahol így a japán győzelem esélyei nagy mértékben emelkednek. Ha pedig itt is győzelemre sikerül vinni a japán lobogót, akkor Mandzsórszág határáig nyitva áll az út, ami körülbelül a háború befejezését és Oroszország csufos, szinte hallatlan vereségét jelenti. E stratégiai jelentőség mellett természetesen fontos

TÁRCA

A nők joga.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: Manoel de Granfort.

Louis, 36 éves.

Clotilde, 28 éves.

(Louis dolgozó-szobája; köröskörül mindenféle, ami az íráshoz, olvasáshoz, szivarozáshoz és az ebéd után való alváshoz okvetlenül szükséges. Louis ott ül az íróasztal mellett, Clotilde pedig égszínké cipkés pongyolában melankólikusan könyököl az ablakra.)

Louis (szenteltori hangon olvas valami kéziratból, amelyet igaztalanul rás meg olykor, mintha a hallgatók nagy tömege volna előtte): „... Nos, tisztelt hallgatóm, engedjék meg, hogy kissé bővebben kifejtsem a nők jogának kérdését! Elvitathatatlan és soha sem évvülhet el a nők egyenjogúsítása. Feltartóztathatatlanul törtetünk az új idők ama hajnalhasadásához, amikor az eddig elválasztott felek, a férfi és a nő, együtt fognak haladni. Szent meggyőződésem ez és látom lelki szememmel, hogyan készítik elő összefogva azt a korszakot, amikor a nők tulsulya világosan kiderül és bosszút áll mindama...“

Clotilde (félbeszakítja): Ismerem már ezt a nótát! Hányszor hallottam már tőled ezt a régi refrént a végő diadalról, amelyet a modern nőnek a férfakkal szemben ki kell vívnia... Azt hiszed, érdekel még engem ez a sok régi, elcsépejt frázis!... Erőlted már meg magadat egyszer

s jussom valami új az eszedbe... vagy pedig, ez volna a legjobb, hallgass inkább!

Louis (halálisan megsértődve): Hogy is kívánhatom, hogy a saját otthonomban érdemem szerint beszüljenek meg? Hiszen az természetellenes volna! Szerencsére az én nagy hallgatóságomnak több az érzéke eszméim iránt és kárpótol egyhangu elismerésével.

(Egy szolga levelet nyújt át és távozik.)

Louis (elolvassa a levelet): Hallod-e, Clotilde, a krepuhádat vissza kell rendelned, nem mehatsz el Gérardnéhoz a vasárnapi bálra.

Clotilde (flegmatikusán): Miért? Talán valami gyász ért bennünket?

Louis: Az éppen nem, de talán még annál is rosszabb. Azt írja Bruno, hogy a peyrucki majornak az egész teteje beszakadt, a takarmány, eleség tönkrement s a bérlő természetesen elvesztette a fejét. Hát, anyjuk, most oda kell sietned.

Clotilde: Nekem? Miért menjek én és miért nem megy te, a gazda?

Louis: Azért, mert, mint magad is jól tudod, elhalaszthatatlan ügyek kötnek ide Párizsba.

Clotilde: Ugyan micsoda fontos ügyek azok?

Louis: Mit kérdezod? Titkára vagyok-e én a nők rabszolgasága ellen alakult ligának vagy nem?... Holnapután lesz a nagy gyűlés, amelyre Lucy Cork egyenesen Angolországból jön ide. Hát nem látod be, hogy okvetlenül itt kell lennem akkor? Szóval, a kötelességeim vasbilinccsel kötnek ide; ennek következtében neked kell, kedves Clotilde, a jószágra utaznod, hogy megnézd, milyen nagy a pusztulás és hogy lehetőleg kevés költséggel a bajon segíts.

Clotilde (dühös pillantásokkal mérgetti az urat): Persze, ilyen keserves hidegben engem küldesz a hegyek közé. Szívüöl köszönöm neked ezt a pompás missziót!

Louis: Istenem, hiszen nem én gondoltam ki ezt az utat, a viszonyok okozták! Hisz az érdeklünk kívánja tőled ezt a kötelességet.

Clotilde: Bánom is én, akármilyen kívánja tőlem ezt a kötelességet! Füttyölök rá és a leghatározottabban visszautasítom. Hát komolyan azt hiszed, hogy csak halvány sejtelmem van elpusztult árpáról és fejvesztett bérlőkről?

Louis (élénken): Azt kellene hinn, hogy kicsi gyermek vagy, amikor így beszélsz. Ha nem értesz ezekhez a dolgokhoz, hát ezuttal tanulod meg. Elég fiatal vagy arra, hogy alaposan készülhess arra a fontos szerepre, amelyre a „modern nő“ hivattva van. Ugyanazok lévén a képességeitek, mint nekünk, férfiaknak, hát ugyanazok is a kötelességeitek.

Clotilde: Mit gyötörsz azokkal a te utálatos kötelességeiddel és az én nagyszerű képességeimmel! Ha csakugyan ugyanazokat a kötelességeket kell teljesítenem, mint nektek férfiaknak, hát akkor ugyanazokra az erőkre is van szükségem. Nézz rám, milyen győngye és törékeny vagyok! Te pedig... valóságos óriás vagy.

Louis: Én?... Az én borzasztó reumámal?...

Clotilde: Persze, a te reumád! Még egy ürügygel több, hogy mindama kellemetlenségek alól, amelyek fenyegetnek bennünket, kivonhassad magadat! De abból nem eszed... Csak menj magad, javíttasd ki a tetődet, ha kedved

politikai következményei is vannak az orosz flotta vereségének. Oroszország megszünt diktálni a Sargatengeren, sőt megszünt kelet-ázsiai hatalmasság lenni. Az európai hatalmasságok keleti terjeszkedése dolgában hosszú ideig nem fogja zavarhatni a cirkulusokat, amiáltal az európai diplomácia csatáiban is sok teret veszít s nem lehet többé az a faktor, amelylyel mindig elsősorban kellett számolni.

A vladivosztoki flotta vége.

Tokio, augusztus 15.

A Takacsito nevű japán cirkáló-hajó azt jelenti táviratában, melyet Takacsitóból intézett az admirális-hoz, hogy ma reggel 5 órakor megütköztek a japánok és a vladivosztoki hajóhad Csuzimánál.

London, augusztus 15.

A Reuter-ügynökség jelenti Tokióból 14-éről: Abban az ütközetben, mely ma reggel keletkezett a vladivosztoki hajóhad és a japánok között, a Rurik nevű cirkálóhajó elsüllyedt. A Gromohoj és Ruszija nevű cirkálóhajók súlyos sérülésekkel tudtak csak észak felé elmenekülni.

Tokio, augusztus 15.

(Hivatalos.) Kamimura tengernagy jelenti, hogy hajóhada a vladivosztoki hajóhad három hajójával folytatott ötnapos kemény küzdelem után ma reggel Csuzimától északra elsüllyesztette a Rurik nevű cirkálóhajót. A két másik hajó látszólag nagymértékben megrongálódott és északi irányba menekült. A japánok vesztesége jelentéktelen.

London, augusztus 14.

Itteni lapoknak táviratozzák Tokióból, hogy Kamimura tengernagy, Mihelyt hírt

van hozzá, mert nekem éppenséggel nincs kedvem ahhoz, hogy egyszerre csak visszarendeljem a szép ruhámat; vasárnap, szóval, Gérardnál táncolok, hallod-e uram, parancsolom?

Louis: Te, tehát így támogatod eszmémet, hogy a nőket teljesen egyenlő jogokkal felszabadítsuk? És éppen akkor, amikor érdekünkrol, jóvedelmünkrol van szó!

Clotilde: Ah, csak szavak, csak szavak, semmi egyéb, mint nagyhangú szavak! . . . Csak oszd be te magad a mi jóvedelmünket! . . . És ápd csak magad a mi érdekeinket! Ez már csak a te dolgod és nem az enyém . . . A te eszméd a nők egyenlő jogáról! Már régóta látom, hogy ez a nimbus neked éppen csak arra jó, hogy minden kellemetlenséget az én nyakamba szózzál . . . Nem elég, hogy lótok-futok érted, minden leveledet megírom, a szükséges könyveket elolvasom, hogy kivonatokat készítsék belőlük, hogy szüggélom neked korszakalkotó szónoklataidnak a gondolatait, hogy a fontos cikkeket az újságokból nyilvánosan beszélsz, hogy barátokkal tárgyaljak és munkásokkal veszekedjem? Hát akkor vigye el inkább az ördög a te egyenlő jogunkat! . . . Tudod-e, mi vagy te? Semmi egyéb, mint lusta lajhá, még pedig ugyancsak önző lajhá!

Louis: De Clotilde!

Clotilde (egészen vadul): Az vagy és csak az a kis fecsegés foglalkoztat mez. Mezzrezszegszel

vette, hogy az orosz hajóraj Port-Arthurból kitört, hajóhadával a koreai utra tért megakadályozandó a port-arthuri flottának a vladivosztokival való egyesítését. E közben történt, hogy Kamimura megleste a vladivosztoki hajórajt és ütközetre kényszerítette azt. A vladivosztoki flotta teljesen ártalmatlan lett. A japán hajók is szenvedtek sérüléseket, de egyikük sem harcképelen. A japán gőzhajós-társaságok fellélegzenek, mert a kereskedelmi hajózás ismét megkezdődhetik, minthogy az orosz vladivosztoki hajóraj többé nem veszedelmes.

Az utolsó ut.

Pétervár, augusztus 15.

Az orosz távirati ügynökség jelenti Karbinból tegnapi kelettel: Egy Vladivosztokból ide visszatért személyiség beszéli a következőket: A vladivosztoki hajóhadnak Japán keleti partjain folytatott háromnapos cirkálása a parti lakosok között nagy ijedelmet keltett. A külföldi hajók, hír szerint, megszakították utjukat és a kikötőben kerestek menedéket. Az idegenek elhatározták, hogy árut Japánba csak azzal a föltétellel szállítanak, ha a szállítási költségeket előbb aranyban megfizetik. Ugy hírik, hogy a Knight Commander elfogott legénysége kijelentette, hogy nem számítot arra, hogy orosz cirkálókkal találkozik. A vladivosztoki lakosság mindenre el van készülve. Az élelmiszerek árai emelkednek.

A szétvert flotta.

Vejhajvej, augusztus 15.

(Reuter.) A Burni nevű orosz torpedónaszádromboló a santungi előhegységstől délre megfeneklett és kevéssel ezután légbe röpítették. Legénysége közül tegnap este három tisz és 60 tengerész ideérkezett. Ezek valószínűleg a Koumber nevű angol hadihajón Honkongba mennek.

Csifu, augusztus 14.

(Reuter.) Hír szerint ma egy bárka érkezett Vejhajvejbe 60 orosz tengerészzel. Azt hiszik, hogy ez a Vejhajvej közelében partra akadt két torpedónaszádromboló legénysége.

Tokio, augusztus 14.

(Hivatalos.) Csifui távirat szerint 11-én két orosz torpedónaszádromboló akadt fel

a parton Vejhajvejtől 20 mértföldnyire keletre.

Tokio, augusztus 14.

(Reuter.) 11-én délután a Genkajmaru nevű japán gőzös a koreai part mellett lévő Inyvei-szigetet magasságában nyugati irányba tartó orosz torpedónaszádrombolót látott meg, mely látszólag augusztus 10-én vált el az orosz hajóhadtól és ismét vissza akart térni Port-Arthurba.

Sanghai, augusztus 15.

(Reuter.) Az orosz hajóknak adott 48 óras haladék este 8 órakor letelt. A Groszovoj nevű torpedónaszádromboló még nincs leszerelve, de legközelebb lefegyverzik. Az Aszkold sebesültjeit ma a városi kórházba szállították. A hajókat gyorsan javítják. Nem tudni, mi lett a Mongolia ispotályhajóból. A Gallie nevű gőzös a Novikot Sanghai és Nagaszaki között látta dél felé menet. A hatóságok nyugtalanok. A hajózás meg van akasztva.

Csifu, augusztus 15.

Hire jár, hogy Togo tengernagy hajóhadával Shanghai felé tart. Nyilván az Aszkold cirkálót üldözi, amely e hó 13-ikán délután 3 órakor Shanghai kikötőjébe érkezett.

A Cezarevics leszerelt.

Csifu, augusztus 15.

Csingtaui távirat szerint a Cezarevics nevű orosz sorhajó a japánok felszólítására, hogy az oroszok jöjjenek ki a kikötőből és bocsátkozzanak küzdelembe, beljebb vonult a kikötőbe. Azt hiszik, hogy az orosz hajót leszerelik. Csingtauban három orosz torpedónaszádromboló van, melyek közül kettő súlyosan meg van rongálva, míg a harmadik ép.

Csifu, augusztus 15.

(Reuter.) Csingtaui távirat szerint a Cezarevics nevű orosz hajó és három torpedónaszádromboló a német kormányzó jelenlétében bevonta lobogóját.

Csifu, augusztus 15.

(Reuter.) Csingtauból jelentik: A Cezarevics 11-én éjjel négy tengeri mértföldnyi

azoktól a mondásoktól, amelyeket pedig csak másoknak a könyveiből szedsz ki! És hozzá még fel-fuod magadat, mint valami páva.

Louis (még dühösebben): Hallgatsz el mindjárt, Clotilde!

Clotilde (egyre ingerültebben): Önző vagy, ravasz vagy s ugy bánz velem, mint a bajtársadal, csakhogy fölmentesd magadat mindams te-kintetek alól, amelyek tulajdonképpen az asszony-nak kijárnak. Kiténő, megfizethetelen ürügy, hogy ugyanazok a képességeink! Tudod-e, hogyan viszed ki te ezt a gyakorlatban? Mindig a leg-szebb helyet választod ki magadnak, nyáron a leghűvösebb árnyékok, télen a legmelegebb zugolyt a kandalló mellett, a színházban a legrosz-szabb helyre dugsz be, otthon a legpuhább szék, a legzamatosabb pecsénye a tied . . . Persze az ember csak nem okoz magának kényelmetlenséget az asszony miatt, aki vele egyenlő jogu! — És ha csakugyan megbántjuk a nőt, mire valók azok a régi módi bocsánatkérések? Ezen már tul vagyunk a „modern nők“-nél. És ezt nevezed te „a nők egyenjogusításán való közreműködés“-nek? Te vagy az, aki emancipálni akarod magadat, még pedig a civilizált férfiak a kötelességei alól! Félre a hajdani udvariaskodással! Kézesök helyett kollegiálisan a vállunkra csaptok! Hanem ebből nem kérek!

Louis (haragosan feláll): Clotilde, megtiltom . . .

Clotilde (rendületlenül): Tilták meg neked a te újmódi elveid, hogy egyáltalában parancsolj még nekem valamit. Egyébként torkig vagyok a te hamis haladásoddal, amely voltaképpen csak

rosszul lepezett maradiság, torkig vagyok veled az émelvényesig! Ha az ugynevezett modern férfi mind olyan volna, mint te, akkor inkább klastromban tölteném vezekelve életem hátralevő részét.

Louis: Asszonyom, ön nemcsak rossz elvtárs, ön . . .

Clotilde (élesen méregedi): Tudod-e, mi vagyok én? Természetesen érző asszony vagyok, nem pedig verki egyetlen nőtával s nem hamis bajtárs, aki valósággal kegynek tartja, ha hozzá hasonló lényképpen bánik velem . . . Hozzá hasonló . . . Micsoda dicőség!! Holott egy fejfel magasabb vagyok nálad és tizazer olyan intelligens, mint te! Ha csak sejtetted volna, mennyire lenézlek én téged már régóta és mennyire mulatok rajtad, a te jortalan igényeidet és a te kis ravasz nögyenjogusító játékaidon! . . . Félholtra tudnám kacagni magamat azon, ha meggondolom, milyen komédiát akarnál te velem eljátszatni!

Louis (magánkiül): Most már elég! Megyek! (Kapja kalapját, dühösen a fejére csapja, a kiziratát összegöngyölgeti és az ajtóhoz megy.)

Clotilde (gunyosan): Nos és mikor jössz haza?

Louise: Soha! . . .

Clotilde: Szájhős! Szavadnál foglak!

(A férfi dühösen besapja az ajtót. Clotilde fölfele távozó lépteire; Louis most leszalad a lépcsőn, átmegey az udvaron; a kapu bezárul mögötte. Elment! Szinte hálaírásgul kulcsolja Clotilde a kezét . . . aztán mosolyog . . . gondosan megnézi magát a tükörben . . . úgy találja, hogy kissé fölhevült . . . és a legnagyobb lelki nyugtalommal és gonoszsággal rizport rak az arcára.)

gyorsasággal beérkezett. E gyorsaság elérésére sok szemet kellett felhasználnia. *Kormánykészüléke elromlott, egy ágyúja használhatatlanná lett, árbocai szét voltak zuzva, kéményei átlukasztva.* A parancsnoki hidon és egyéb helyeken nagy vértócsák voltak. A vízvonal alatt történt károkat ideiglenesen kijavították. A hajó az augusztus 10-iki ütközetekben déltől estig folyton ki volt téve az ellenség tüzelésének. Fél 12 óra körül egy a hajóra zuhanó gránát ugyszólván darabokra szakította *Withóft* tengernagyot. *Csak egy lábát találták meg.* A közelében lévő tisztek is szörnnyethaltak. A *Cezarevic*-nak összesen 15 halottja és 40 sebesültje volt. 11-én délután érkezett ide egy ugyan-csak erősen megsérült orosz torpedónaszádrömbölő. *Egy felőrával később megjelent a I-zik, nem volt megrongálva, szemet vett fel és 12-én 3 órakor ismeretlen irányba távozott.* Este 11 órakor látótávolságba került az *Aszkold* egy torpedónaszádrömbölő kíséretében és be akart jutni a kikötőbe, de japán cirkálójával találkozott és kénytelen volt ismét távozni. A santungi előhegység közelében a harc térről nem messze több japán cirkálót láttak. A *Csingtau*i kikötőt japán torpedónaszádók tartják felváltva szemmel.

Matuszevics jelentése.

Pétervár, augusztus 14.

(Hivatalos.) *Matuszevics* tengernagy jelenti 12-iki keletü jelentésében a cárnak: Miután megállapították, hogy a *Cezarevic* *Vladivoszto*kat el nem érheti, javítás végett *Kiaocsaubá* ment, hova esti 9 órakor érkezett és ahol a *Novik* nevű cirkálót és a *Bisunni* nevű torpedónaszádot találta. *Withóft* tábornokot kívül elesett még 3 tisz, megsérült 8 tisz, köztük *Ivanov*, a *Cezarevic* parancsnoka. Az elesettek és a sebesültek számát még nem állapították meg pontosan.

A Recsitelni elvonás.

Pétervár, augusztus 15.

Roszcakovszki hadnagynak a cárhoz intézett 13-iki keletü távirata jelenti:

Augusztus 11-én érkezett a *Recsitelni* nevű torpedónaszádrömbölő, melyben fontos por-arthuri táviratok voltak, *Csifuba*, miután sikerült két ellenséges ostromló vonalon áttörni. *Grigorovics* tengernagy parancsa szerint leszereltem a hajót és bevontam a lobogót. Minden formalitásnak eleget tettem. 12-én éjjel a japániai, kik a hajóhad két torpedónaszádrömbölőjével és egy cirkálóval közelodtek és egy tisz vezénylete alatt álló csapatot küldöttek partra, mintha velünk tárgyalni akarnának, s orv módon megtámadtak bennünket. Mivel leszereltem és cnuélfogva ellent nem állhattam, parancsot adtam, hogy készülődjenek torpedónaszádrömbölőjük robbantására. Mikor a japániai zászlóikat fölvonni készültek, megütöttem a japán tiszteket és a vízbe löktem, megparancsolva a legénységnek, hogy a többi japánikat is taszítsák a vízbe. Védekezésünkkel azonban nem sokra mehetünk és a japániai hatalmukba kerithették a torpedónaszádrömbölőjüket. Történt ugyan robbantás a gépházban és a lövészeres kamrában, de a *Recsitelni* nem süllyedt el. Csak az orra került víz alá és a japániai kivontatták a kikötőből. Reméltem, hogy a japániaiaknak nem sikerül a *Recsitelni* kikötőjük valamelyikébe szállítaniok. A legénység és a tisztek megmenekültek, csak *Valovics* aknakezelő és *Dzirbuli* fűtő, valamint négy más ember sérültek meg könnyen. *Petrov* hajózászlóst, ki meg akarta akadályozni a japán zászló felvonását, fegyverrel erősen mellbeütötték, minek következtében belső vérzése volt. *Engem jobb csipőmön löttek meg és a golyót még nem sikerült eltávolítani.* A tisztek és a legénység magatartása kitünő volt. Az orosz alkonuz mindannyiunkat a legnagyobb vendégszeretben részesített.

Pétervár, augusztus 15.

(Hivatalos.) *Alexejev* tengernagynak a cárhoz intézett 14-iki távirata jelenti:

Csifui konzulunk 12-iki jelentése szerint a múlt éjjel két japán torpedónaszádrömbölő uszott be a belső kikötőbe és reggel 2 óra körül megtámadták a *Recsitelni* nevű orosz torpedónaszádrömbölőt, melyet a hajó parancsnoka és a kínai hatóságok megegyezése következtében leszereltek volt. A japániaiak erről volt tudomásuk. A *Recsitelni* parancsnoka elrendelte a hajó légberöpitését, de a hajó nem süllyedt el. Az ellenség a hajót kivontatta a kikötőből. *Roszcakovszki* hadnagy parancsnok, *Petrov Szerjuz*s zászlós *Kiszljakov* második gépmérnök és a legénység nagyobb része uszva menekült. A megmenekültek azt vallják, hogy menekülésük közben a japániai rájuk lövöldöztek. A japániai támadása után *Roszcakovszki* hadnagyt, *Petrov* zászlóst, *Kiszljakov* gépmérnököt és 21 matrózt egy kínai cirkáló békája, *Kanjicski* hadnagyt és 22 tengerest pedig egy világitóhajó és kereskedelmi hajók bárkái vették fel. A legénység 47 tagja közül négy hiányzik. A parancsnokot, kit egy golyó súlyosan, de nem halálosan sebesített meg a csipőjén, a beteg *Petrov* zászlóssal a francia misszió kórházába szállították, hová már előbb is került egy könnyebben megsérült tengerész.

Oroszország panaszt emel.

Pétervár, augusztus 15.

A cár rendeletére a külügyminiszter megbizta a párisi orosz nagykövetet, forduljon ama kérésrel a francia kormányhoz, hogy ez a cári kormány nevében a köztársaságnak *tokió*i képviselője útján emeljen erőles övást azért, hogy a japániai *Recsitelni* nevű torpedó naszádrnak semleges kikötőben való megszállásával Khina semlegességét és a nemzetközi jog általános elismert alapelvét égbekiáltó módon megsértették. Oroszország nyilatkozatát tudomásra jutatták a külföldi hatalmaknak. Egyidejűleg megbizták a pekingsi orosz követet, hogy határozottan tiltakozzék és mutasson rá ama komoly következesekre, melyek a semlegesség megsértésének Khinától való megengedéséből keletkezhetnek.

Peking, augusztus 15.

(Reuter.) A *vajvupu* (külügyi hivatal) vezetője tanácskozott a japán kóvettel.

Tokio, augusztus 15.

(Reuter.) A japán tengerészeti hivatal a csifui kikötőben történtekről szóló nyilatkozatában kifejté, hogy a *Recsitelni* nem leszerelve találták. Egy japán tisz felszólította az orosz hajó kapitányát, hogy hagyja el a kikötőt vagy pedig adja meg magát. Az orosz kapitány mind a kettőt megtagadta és parancsot adott a hajó légberöpitésére. Egyidejűleg megtámadta legénységével a hajón lévő japánokat.

London, augusztus 15.

*Tokió*ból táviratozzák, hogy az angol és az amerikai követek már fölshzóaltak Khina semlegességének megszegése és a népjog megsértése ellen, amelyet a japán haditengereszet *Csifuba* a *Recsitelni* naszádr elfoglalása által elkövetett. A japán kormány azt válaszolta, hogy az orosz részről erről az esetről terjesztett híresztelések alaptalanok, de meg a japán tiszteket nem is sértette meg a nemzetközi jogot, ellenben Oroszország a háboru eddigi folyamán sokkal súlyosabb módon ejtett sérelmet a nemzetközi jogon akkor, amikor az önkéntes hajóraj hajóit hadihajóknak alkalmazta.

Port-Arthur ostroma.

Pétervár, augusztus 15.

A *Brscvija Vjedomosztin* az azt táviratozzák *Liaojang*ból, hogy a japán déli hadsereg 3. és 6. hadosztálya tartalékával együtt elindult *Port-Arthur* felé, hol most, a két utóljára elindult hadosztályt nem számítva, *80.000 japán áll 100 ágyúval és 50 mozsárágyúval.* A japán császár elrendelte, hogy *Port-Arthurt* 23-áig vegyék be. A japán hadosztályok állománya a csapa-

tok közt pusztító betegségek következtében 12 ezerről 9 ezer főre apadt. *Mandsuorszá*gban nem maradt több 170.000 főnél. *Liaojang* megszállására nehezen számíthatni *Port-Arthur* bevételé előtt.

Az orosz távirati ügynökség jelenti *Mukdenb*ől mai kelettel: Az hírlik, hogy a japán hadsereg, mely *Port-Arthur* előtt áll, megerősítést kapott. Hir szerint a japánok két nagy csoportban állottak fel. Az egyik a *Lungvantung* és *Tuheburszt* közt levő magaslaton, a másik a *Lujza-öböl* és a *Tizhájó*-öböl közt levő hegyeken. Azt hallani, hogy a *Farkas-hegy*től nyugatra lévő magaslatokon ágyukat állítottak fel.

Pétervár, augusztus 14.

Megbízható helyről jelentik, hogy a japán császár parancsot adott ki, hogy *Port-Arthurt* mindenáron foglalják el, még akkor is, ha a hadműveleteket *Mandsuriában* meg kell szüntetni és *Koreába* kellene átmenni. Lehetőséges, hogy a legközelebbi napokban elindul a japán főhaderő *Port-Arthur* felé. Az eső minden hadműveletet megakasztott.

Liaojang, augusztus 14.

(Reuter.) A japánok itt visszavonják csapatukat, hogy *Port-Arthur* felé küldjék. Az oroszok az ostromló sereget 400 ágyúval, köztük 50 tarack, ellátott 90.000 főre becsülik. Az elmúlt napokban *Liaojang* körül nem volt ütközet. Az oroszok szem elöl vesztették a japánokat. Hir szerint a külföldi katonai attasékát, amidőn *Haicsöngb*ől visszavonultak, majdnem elfogták, a japánok tüzvonalába kerültek, de egyikük sem sebesült meg.

Csifu, augusztus 15.

(Reuter.) Mértékadó helyről érkezett távirat szerint ma reggel 4 órakor megkezdődött *Port-Arthur* általános ostroma.

Alexejev Vladivoszto

Karbin, augusztus 14.

Az orosz távirati ügynökség jelenti: *Alexejev* helytartó útjában *Vladivoszto*k felé éjjel vonult át itten.

Matuszevics tengernagy halála.

Csifu, augusztus 15.

(Reuter.) Hir szerint *Matuszevics* orosz ellentengernagy belehalt sebeibe.

A japánok vesztése.

Tokio, augusztus 15.

A japánok vesztésegei a tizediki tengeri ütközetben a következők voltak. A *Mikasa* páncélos hajón elesett 4 tisz és 49 katona, súlyosan megsebesült 6 tisz és 29 legénységhez tartozó, könnyen megsérült 4 tisz és 49 főnyi legénység; a *Jakumo* nevű cirkálóján elesett 1 tisz és 19 katona, 10-en pedig megsebesültek. A *Niszin* cirkálón elesett 7 tisz és 9 katona, 2 tisz és 15 legénységbeli megsérült. A *Kasuga* nevű cirkálóján 10-en sebesültek meg. A *Aszagiri* nevű torpedónaszádrömbölő 2 embere elesett, egy másik torpedónaszádon 1 ember esett el és 8 megsebesült.

Nagy öröm Japánban.

London, augusztus 15.

*Tokió*ból táviratozzák, hogy ott nagy az öröm és a házakat felloboogózták. Sokkal nagyobb az újjongás *Kamimura* megsemmisítő csapása felett, mint amilyen az öröm *Togo* győzelmén, mert a *Vladivoszto*ki flotta felett aratott diadal után *Japán* feltálla urala a tengernek.

Ezentul már nagyobb tengeri csatát nem várnak, mert a *Port-Arthur*ba visszavért orosz hajók tulajdonképpen csapdába

kerültek s a Fehér Farkas-hegyen föllállított japán tüzér-lítegeknek fognak áldozatul esni, a többi elszórt orosz hajó pedig biztosan japán fogságba fog jutni.

A csunguz bandák.

Pétórvár, augusztus 15.

Az orosz távirati ügynökség jelenti Mukdenből mai kelettel: Khinai jelentések szerint a japánoktól befolyásolt csunguz vezérek a Szinmintin kerületben ezer főnyi bandákat szerveztek. Minden bandában mintegy száz japán van hegyi ügyekkel. A bandák a Liao folyam mentén vonulnak felfelé, hogy az orosz vasutvonalat megszállják.

BELFÖLD

Eötvös Károly beszámolója.

Budapest, augusztus 15.

Eötvös Károly vasárnap délután beszámoló beszédét mondott Nagygyűlésen és választott a nagygyűlés polgárokra, akik képviselőjük új pártállításával szemben nyilatkozatot adtak ki, hogy a függetlenségi párt elveihez változatlanul ragaszkodnak. Eötvös Madarász József, Olay Lajos és Lengyel Zoltán kísérték a Nagygyűlésre, ahol lelkesen ünnepelték mindannyijukat.

A nagyvendéglő erkélyérőlmondotta el Eötvös Károly beszámolóját, miután előbb Szentpétery Károly, a függetlenségi párt elnöke üdvözölte.

Röviden előadta az obstrukció előzményeit, ezek közt szól a kolozsvári Mátyás-ünnepen elhangzott Gótt arhártól, a Nessi Pál esetéről, a katonai létszám felemelésére vonatkozó javaslatról s így rátért a Széll-kormány jellemzésére, amelyet egy „szerecsénység vagy szerecsénység” címszóval írt le. Istent tudja — szól azután a vajda — hogy van az, hogy rossz kormány után sohasem kapunk jót, igen gyakran még éppen olyan rossz, de sokszor még rosszabbat. Hoztak ugyanis nekünk egy kormányt Horváthozzagból, annak a fejét úgy hívják, hogy gróf Khuen-Hédervary — a körülötte állókhoz: Mi is a másik neve? (De-rültség.)

Lengyel Zoltán: Károly.

Eötvös Károly: Hát ez a gróf Khuen-Hédervary Károly egy ember számba véve jóra való, tisztességes, gámszótalan atyafi, hazánkia ugyan, de nem a mi részünkre, hanem a bécsi udvar részére. Nem biztunk benne kezdetől fogva, mert a nemzet kívánsága az volt, hogy a magyar hadseregben a magyar nyelv legyen az ur. Ezért volt a harc. De Hédervary gróf a nemzetnek ezt a kívánságát nem akarta teljesíteni, csak annyit ígért, hogy a sokkal több katonát nem szödeli be egyelőre. Természetes, hogy ezzel a kormánnyal sem bánhattunk másképp, mint a Széll-kormánnyal, meg sem hagytuk melegedni a helyét és megtörtént egy nap, hogy még a kormány háta mögött ülő többség is ellene szavazott ennek a gróf Khuen-Hédervary Károlynak. Hát ezt is elhordta a szél.

Jött azután a harmadik, a Tisza-kormány. Ez ígért valamit; bár ne ígért volna. Megmondtam ennek is, hogy én minden ígéret alól előlr felmentem, mert ha az az ígéret a magyarság részére ér valamit, akkor sohasem fogja teljesíteni, lát nem csaljón, ne ámttgasson, ne ígérgeppen, hanem ha tud tenni a nemzetért, tegyen. Ez a kormány összes ígéretei közül csak egyet próbált megvalósítani, hogy tudniillik a magyar katonatisztek valamely csekély részben magyarul is tanítják majd az iskolában, így a szépírásban, a tornában, a számtanban, de minden olyan tudományban, mely a fiatalok lelkét hazafiassá tehetné, a magyar nyelv ezentul is ki lesz zárva. De a legnagyobb csufság ebben a dologban az, hogy a Magyarországon felállítandó katonai intézeteket pusztán a mi költségünkön fogják fenntartani és mi Magyarországon német tiszteteket az osztrák hadsereg számára száz százalékig a magunk költségén fogunk nevelni. Így tehát azok az ígéretök, amelyekben egy darabig reménykedtek, a legvalóságosabban csalánsnak bizonyultak. Hogy a mostani kormány fennállása óta, sőt 1902. óta az ellenzék is követelt el hibát, azt én elismerem, de erről én nem beszélek. Én az ellenzék pártok között legközelebb állók az úgynevezett függetlenségi és 48-as párhoz; vezére voltam sokáig, elnöke is voltam egy darabig, tagja voltam 23 esztendőn keresztül, hát azért a nyilvánosság előtt kárházott szót akjamon nem ejtek ki soha. (Helyeslés.) Hanem igenis, amikor jelezni akarom, hogy mi a legközelebbi jövő, amelytől re-

ménünk lehet vagy kell, akkor meg kell mondanom, hogy én, aki már hat esztendő óta a párt kötelekébe nem tartozom, én szövetkeztem az úgynevezett új pártot öt nagy dolognak a kezresztülvételére. Ez az öt nagy dolog nem idegen a függetlenségi párttól, sőt a függetlenségi pártnak van vagy ötven rendíthetetlen hazafiassága, hűségese, becsületes tagja és ezzel az ötven férfival, ha nem is összebeszélve, — törekedni fogunk a legközelebbi jövőben a következő öt dologra:

Az egyik az, hogy Magyarország gazdasági életébe Ausztria többé bele ne szólhasson.

Állítsuk fel Magyarország számára az önálló vámterületet. A másik dolog az, hogy soha, egy pillanattal meg nem szűnünk követelni a kemény harcok mellett is azt, hogy a magyar hadsereg legyen már egyszer felállítva, a királyt elismerjük a hadsereg fővezérének, de abban semmi osztrákok többé meg nem tűrünk. Legyen az a hadsereg magyar nyelvében, oktatásában, tisztikarában, táborkarában, szellemében, lelkében, mindenében legyen tökéletesen magyar. Meg nem szűnünk bámi harc árán követelni, hogy az állam legelső tisztviselője, az ország királya lakjébe Budapesten, udvara legyen magyar és azt a tizenegymilliót, melyet mi az ő családai számára adunk, költse el az országban. Negyedik követelésünk, hogy az ország összes hatóságában, az oktatás és a lelkeskedés nyilvános dolgai legyenek magyarok, nehogy mint a beteg testet a ruh, ugy egye meg ezt az országot idegen, ellenséges nemzetiségeknek a bécsi udvarral szövetkezett gyűlölködése. Építsük ki ezt az országot igazi Magyarországnak, ezen ország határain belül mindenütt magyar legyen az ur, ugy az igazságszolgáltatásban, mint a közigazgatásban, mint a gyermekek oktatásában a közép- és felsőiskolákban egyaránt. Végre ötödször egyik legfontosabb feladatunknak tartjuk a két testvér protestáns egyház híveinek az elsőgenyedetűl való megmenntését. Az állam járuljon ahhoz, hogy a két testvér protestáns egyháznak különösen magyar része ne viseljen nagyobb terhet, mint amit az idegen ajku többi egyházak és felekezetek hívei viselnek. Kétszáz esztendője annak, mikor Magyarország-nak volt egy királya, akit én az én irataimban és beszédeimben sohasem nevezek másként, mint hóhérkirály, ez volt a Habsburgok leggazdag királya, ez volt I. Lipót. Az alatt történt az, hogy egy Kolonics nevű érsek és bíbornok vezette az ügyeket törvény nélkül. Ez mondta ki azt, hogy a magyart először tegyék koldussá, azután tegyék pápistává, azután pedig nemetté. Ennek a Kolonics-féle rendszernek lett az a következtése, hogy amíg a magyar protestánsoktól azért, mert magyarok voltak, elvettek mindent, amit elvehettek: a magyarság iránt ellenséges és idegen ajku római katólikusoknak, görög katólikusoknak, görög keletieknek, rácoknak, oláhoknak, németeknek, rusznajákoknak száz és száz milliót adtak az ország vagyonából.

Azt sürgetjük, hogy ha Magyarország meg akarja érdemelni azt a nevet, hogy Magyarország legyen, akkor ne tartsa fenn többé ezt a gaz rendszert, hanem adja vissza a protestánsoknak mindazt, amit eddig elvett tőlük. Szűnjék meg végre az a vérlázító igazságtalanság s hogy az állam olyan öszszeggel járuljon a két testvér protestáns egyház főleg magyar részének előnyére, hogy a magyar hívó — különben akárniféle felekezeti — ne legyen kénytelen a hazáért való küzdelemben nagyobb terhet viselni, mint az az idegen. Azonkívül, mivel a mi papjaink, kivált a nyelvhatárokon a magyarság őrci, nem szabad nekik silány fizetést nyomorogniok, hanem az ő fizetésüket is legalább a tisztos megélhetés mértékéig emeljük fel. Ez legkevesebb, amit kétszáz esztendői gyűlölködő elnyomatás után a két testvér protestáns egyház számára, a magyarság számára követelünk. A kormány huzza-halasztja a kérdést, Gróf Tisza kijelentette, hogy ez idő szorint semmi sincs a protestáns lelkészek számára, hanem majd ha az ország pénzügyi helyzete megengedi. Ha megengedte az ország pénzügyi helyzete, hogy 450 milliót szavazzanak meg az idegen hadsereg céljaira, miért ne kerülne saját vérünk és fajunk boldogulására?

Nagy harc lesz a jövőben. Több ellenzék pártan arról is beszélnek, hogy koalícióra lépjenek egymással. Nincs rá szükség, csak minden ellenzék párt komolyan, becsületesen tegye meg a maga kötelezettségét. Ha a pártok és azok férfiai becsületesek, akkor egyet is fognak érteni és a harcot se szép szóért, se szép adományért abban nem hagyják. Ez az én meggyőződéseim. Aki Nagygyűlés választópolgárai közül velem egyetért, üdvözölöm, rokonom, testvérem, igazi függetlenségi férfiú, mert én az vagyok. Ha pedig van valaki, aki nem ért egyet, mondja meg nyíltan, meghallgatom. Titkos suttogásokat és alattomoskodásokat nem szenvedek el, önk se tűrjek; mi hozzászokunk ahhoz, hogy egymással nyíltan beszéljünk, én és Nagygyűlés városának választói. Ezt a nyíltságot és őszinteséget várom, követem a jövőre is, mert teljesítem becsülettel magam is. (Hosszantartó éljenzés.)

Azután Eötvös a vele leutazott három kép-

viselőt mutatta be választóinak, akik mind a hármán felszóllaltak.

Madarász József arra buzdította a népet, hogy gyermekeiket a magyar nemzet és az alkotmány szabadság iránt rajongó szeretetben neveljék. Olay Lajos azt mondta, hogy igaz magyar csak az, ki a függetlenségi párt híve. Eötvös is az, de fenntartva függetlenségi elveit, támogatni kívánja azt a törekvést, amely a magyar állam kiépítésére, az önálló vámterület megteremtésére irányul. Lengyel Zoltán beszédeben a függetlenségi pártot támogatta. A függetlenségi program, úgy mond, egy harc, mely minden igaz magyar lelkébe van írva s megvalósításához nem elég, hogy valaki felgyürje az inge ujját és azt mondja, hogy milyen nagyot tudnék én útni, ha akarnék. Ez nem függetlenségi program, hanem világbolondítás, gyengeség, luncutság.

Az után Szentpétery Károly elnök köszönetet mondott Eötvösnek beszámolójáért, továbbá a megjelent képviselőknek beszédeikért és a képviselőjüket a kerület választóinak változatlanul bizalmáról biztosítva, felhívta a függetlenségi és 48-as pártkörök képviselőit, hogy szűkebb értekezletre azonnal jöjjenek össze. Az értekezleten a következő határozatot hozták:

A város országgyűlési képviselőjének, Eötvös Károly urnak hozzájárulásával kimondiva a nagygyűlési függetlenségi párt, hogy változatlanul megmarad a történelmi függetlenségi alapon és pártállását sem névben, sem elvekben, sem közeletli működésében változtatni vagy módosítani nem hajlandó. Azonban a város jelenlegi országgyűlési képviselője, Eötvös Károly ur iránt ugy közeletli és nemzeti, mint irodalmi működése alapján s több évtized óta ismeretlen hazafiasság jelleméről fogva bizalommal van.

Este társas vacsora volt, amelyen nagyon sok választó részt vett, akik lelkesen ünnepelték Eötvös a kíséretében lévő képviselőkkel együtt. Eötvös és a vele leutazott képviselők hétfőn reggel érkeztek vissza Budapestre.

KÜLFÖLD

Combes nyilatkozatai.

Budapest, augusztus 15.

Combes francia miniszterelnököt fölkereste a Neue Freie Presse párisi levelezője Pons városkában, amelynek Combes a polgármestere. Combes igen érdekesen nyilatkozott a vatikáni konfliktus fejleményeiről.

Mindenekelőtt az Ausztria-Magyarország leti protektorátusáról terjesztett újsághírek kerültek szóba. Nem hiszem ugyan, szól Combes, hogy ezek a hírek igazak, de mondhatom, hogy ha valamelyik nagyhatalomnak kedve támadna a protektorátusát átvenni, törekvése el nem gőrdítenék akadályt. A magam részéről azonban valóban nem kívánom Ausztria-Magyarországnak, hogy klerikálisainak, akik természetesen eskis a maguk párt-érdekeiket szolgálják, sikerüljön őt e kalandba beugratni. Franciaországnak eskis kellemetlenséget okozott ez a protektorátus, haszna sohasem volt belőle és én sokkal jobban szeretem Ausztria-Magyarországot, semhogy azt kívánjam neki, hogy ilyen kellemetlen helyzetbe kerüljön. Valaha volt értelme Franciaország protektorátusának, melyet az egész világ katólikusai fölött gyakorolt, amikor még Franciaország az egyház legidősebb leánya volt. Akkor természetes dolog volt, hogy Franciaország, mint legidősebb leány, gyámkodott fiatalabb testvéreit fölött és védelmükre kelt, mihelyt hozzátartozói valahol baj érte vagy veszedelem fenyegették. Ma azonban már nem érzi magát Franciaország az egyház legidősebb leányának. Egyébként hiszen a fiatalabb testvéreit meg is nőttek azóta és most már erősek és nem is fogadják szivesen, ha Franciaország törődik a dolgaikkal. Franciaországnak nincs is semmi haszna ebből a protektorátusból. Kell, hogy a kérdés természetes megoldása az legyen, — és az is lesz — hogy minden nemzet védje meg maga a nemzetiségéhez tartozókat az egész világon, legyenek azok bár katólikusok, protestánsok, izraeliták vagy mohamedánok. Nekünk franciáknak elég dolgot ad ez a feladat. Minthogy a mi polgártársaink legnagyobb része katólikus, nálunk természetesen első sorban ennek a valárlásnak a viszonyai jönnek tekintetbe, de érthetetlen, hogy miért ne védhető meg Spanyol-

ország a spanyol és Olaszország az olasz katolikusokat éppúgy, mint ahogy mi megvédjük a francia katolikusokat.

Az újságíró kérdésre kijelentette aztán a miniszterelnök, hogy nem bizik a konkordátum fenntartásának lehetőségében. Én magam — folytatta — e két év alatt, mióta közoktatásügyi miniszter vagyok, nagyon lelkiismeretesen ügyeltem a konkordátum minden betűjére és szellemére. Egy szenátusi beszédben azt a felosztást intéztem mindenkire és kész vagyok ezt bármikor ismételné, hogy mutassa meg bárki akár a legsekélyebb rendelkezést is, amelyet megsérttem. Míg nekem senki sem vetheti a szememre, hogy vétettem volna e szerződés ellen, addig az egyház lépten-nyomon megsérti. Az egyház még IX. Pius uralkodása óta sem tekint a konkordátumot kétoldalú, mindkét félre kötelező szerződésnek. Sőt *Antonelli* bíboros fel is állította azt az elméletet, hogy a konkordátum a pápaság egyoldalú engedménye és hogy a pápa, aki ezt az engedményt csak a kényszerítő körülmények hatása alatt tette, mindenkor annyit adhat vagy annyit vehet vissza belőle, amennyit jónak lát. Ugy lát-szik, hogy ez az elmélet győzelemre jutott Rómában, mióta Franciaország törvényalkotó jogával élni merészt és a kongregációk ügyét úgy rendezte, amint azt egy nagy demokrácia polgári és társadalmi viszonyai megkövetelik. Rómában most elv az, hogy a püspökök kinevezésének ellenszegélye. Megokoltság nélkül visszatartottak minden jelöltet, akinek a nevét közöltem a nunciussal, úgy hogy most nyolc püspöki szék üres. Ez megsértése a konkordátum szellemének és értelmének egyaránt. Ha becsületesen kell a konkordátumot végrehajtani, akkor az lehetetlen szerződés. Napoleon könnyen végzett a konkordátummal, meri be-zárta az ellenszegülő püspököket és papokat, ez a brutális eljárás azonban ma már nem gyakorolható. Én csak a fizetésüket vonhatom meg tőlük, ez pedig csöppet sem kellemetlen nekik, mert a hívők tízszeresen megértik azt.

Amíg ez a konkordátum fennáll, addig az állam védtelenül ki van szolgáltatva az egyháznak. Most már elkerülhetetlennek tartom a széjjel-váltást. Az állam és az egyház elválasztásának eszméje két év óta roppantul kifejlődött és én magam is, aki tudvaivölég eleinte visszaautasítottam, utóbb kénytelen voltam megbarátkozni vele. Azt hiszem, hogy a *Briant* javaslatja ki-tűnő alapot nyújt a szakítás problémájának megoldására, csak azt szeretném, ha némelyik rendelkezést még tágabb és szabadabb értelemben állapítanák meg. Remélem, hogy ennek a javaslatnak abban a kidolgozásban, amelyben be akarom terjeszteni, meg lesz a többsége a kamarában.

Végül kijelentette a miniszterelnök, hogy azok a hírek, mintha beféradt volna a kormányzásba, nem igazak. Addig nem mondok le, — mondta, — amíg a kamara meg nem bukta. Ettől azonban nem félek. Szembeszállt már velem *Waldeck-Rousseau* valamennyi minisztere és ámbár ők voltak a legveszedelmesebb ellenfeleim, ők sem tudták elérni, hogy a kamara bizalma elforduljon tőlem. Bizom is benne, hogy a kamara többsége mostani összetételében bü marad hozzám. Az ország veszedelmének tartanám, ha a szocialisták kihagyásával új republi-kánus blokk alakítanának. Ha valóban féradt volna és meenni akarék, a lelkiismeretem tiltja, hogy most tegyem meg, mert senkit sem látok, aki folytatni tudná a politikámat abban a szellemben, amelyben mostanáig vezettem és tovább is akarom vezetni.

HIREK

Budapest, augusztus 15.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Károly román király ma este Gasteinba érkezett. — *Lipót Szalvátor* és *Ferenc Szalvátor* főhercegek, valamint *Lipót* bajor herceg tegnap este Ischibe érkeztek.

— Ferdinánd Károly főherceg. Bécsből jelenti tudósítónk telefonon, hogy Ferdinánd

Károly főherceg orvosainak tanácsára a vierwaldstätti tö mellékére, *Selisbergbe* fog utazni négyheti kurára.

— Királyunk távirata Nikita fejedelemhez. A bari-antivari dróttalan távírvonal megnyitása alkalmával *Nikita* fejedelem tudvaivölég üdvözlő-táviratot intézett *Ferenc József* királyhoz. Királyunk a következő távirattal válaszolt:

Sietek királyi fenségednek köszönetemet kifejezni azért a szívélyes táviratért, amelyvel az antivari dróttalan távív megnyitása alkalmával engem megvitte. Nagy érdeklődéssel és nagy rokonszenvvel viseltem a haladás ez új bizonyítéká iránt, amelyet a montenegrói fejedelemnek kormányja létesített, szívélyesen megköszönöm fenségednek azokat a szép szavakat, amelyeket az alkalmából hozzám intézett. Szavai abból a barátságos érzésből származtak, amelyet én teljesen osztok önnel.

— Nagyboldogasszony napja. Nagy csöndben tartották ma meg a Belvárosban a bcsut Nagyboldogasszony tiszteletére. Tíz óra-kor délelött volt az ünnepi zenés nagymise, amelyen a szertartást *Bakács* János plébános végezte fényes papi segédlettel. Mise alatt az Operaház zene- és énekkara működött. *Szaul-ner* Zsigmond karmester vezetése alatt. A szentbeszédet is *Bakács* plébános mondotta. Déli tizenkét óra-kor csöndes mise volt, délután négy óra-kor pedig ünnepi vecsernye fejezte be az ajátosságokat. A Mátyás-templomban Nagyboldogasszony napja alkalmából, mely egy-üttal a templom felszentelésének évfordulója is, ünnepi bucsu és fényes istentisztelet volt. Az ajátosságok a hívek nagy részvétele mel-let reggel óra-kor kezdődtek csöndes misével. Tíz óra-kor volt az ünnepi zenés nagymise, amelyet *Nemes* Antal budavári apátplebános ce-lebrált. Tizenegy óra-kor dr. *Vodózka* Lajos vallástámr szentbeszédet mondott. Délután hat óra-kor toronyzene volt.

— Japán tudósok Budapest. Tegnap két fiatal, de már is előkelő állású japán tudós ér-kezett Budapestre: dr. *Tadokori* Y., a japán köz-oktatásügyi minisztérium előadó tanácsosa és dr. *Motokichi* Nakai, Tokio főváros egyik kerületi orvosa. Vasárnap délelött ellátogattak a Központi Városházára is, azonban, mivel a polgármestert nem találhatták a hivatalában, nála szerdán fog-nak tisztelegni. A két japán tudós európaszerte a közoktatásügyet s az egészségügyi viszonyokat tanulmányozzák. Jellemző a nyert információkra, hogy Budapestről nem is tétélekül föl, hogy itt — mint máshol az egész világon — a francia nyelvvel boldogulhatnak s ezért, míg egybeült francia és angol névjegyeket használnak, a ma-gyar fővárosban némely nyelvű névjegyét ny-mattak.

— Az orosz trónörökös. *Pétervárról* jelen-tik, hogy a cár napiraparcában *Alexei* trónörökös-t kinevezte az 51. finn testőrezred és a 12. kelet-sibériai lövészered tulajdonosává, amelyek a jövőben az ő nevét viselik. Továbbá beosztotta mindama testőrezredkeket, amelyeknek ezred-tulajdonosa a cár, továbbá a lovastestőrezredhez, a *Mária Feodorovna* cárnéről elnevezett vértés-testőrezredhez, az *Alexandra Feodorovna* cárné nevét viselő dsidárestőrezredhez, továbbá a *II. Miklós* cárról elnevezett 13. Kriván-testő-rezredhez és megtette az összes kozákrezdek het-manjének. A napiraparc *Alexandre* cárnét a 15. *Alexandra* dragonyosrezred tulajdonosává nevezte ki. — Oroszország vasúti miniszter, *Miklov* her-cég a következő táviratot intézte *Miklós* cárhoz:

— Boldog vagyok, hogy felségednek azt je-lenthetem, hogy a trónörökös keresztelőjének nap-ján megtörténhetik a *Transzbájkál*-vasút meg-nyitása.

— **Koronás arany érdemkereszt.** A ki-rály *Hümpfner* Ferenc és *Spanberger* Alajos, Budapest székesfővárosi elemi iskolái igazgató-tanítóknak, a népoktatás terén kifejtett buzgó és sikeres tevékenységük elismeréséül a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— **Manifesztum a cár ellen.** *Zürichből* táviratozzák, hogy az orosz forradalmi szocialis-ták Sváje minden vidékéről Zürichbe gyűltek s

tegnap egy határmenti helységben gyűlést tartót-tak, hogy megbeszéljék a cárnak a trónörökös születése alkalmából kibocsátott manifesztuma követeztében beállott új helyzetet. A forradalmi szocialisták elhatározták, hogy propagandájukat megkettőztetett erővel fogják folytatni s a cár manifesztumára ellen-manifesztummal fognak válaszolni, amelyet egész Oroszországban terjesz-tetni fognak.

— Rákóczi Ferenc hamva. Egy *kassai* újság nyomán a napokban a fővárosi sajtó is olyan részleteket közölt *II. Rákóczi* Ferenc hamvainak hazaszállításáról, melyeket másnap félhivatalosan megoáfoltak. Most maga *Thaly* Kálmán nyilatkozik egy pozsonyi lapban és szintén demantálja a konkrét tények gyanánt előadott öhájtásokat. Megtudjuk *Thaly* Kálmán nyilatkozatából azt az érdekes dolgot, hogy illetékes helyen nemcsak a török és francia kormányval, hanem a római szentszékekkel és az orosz kormányval is folytak tárgyalások a buj-dosók hamvainak hazaszállítására végett. Az utób-bival azért, mert gróf *Bercsényi*, *Eszterházy* és *Sibrik* hamvai orosz protektorátus alatt lévő görög templomban nyugosznak, sőt gróf *Forgách* egy orosz-lengyelországi zárda sirtoltjában pihen.

— Meggyilkolt orvos. Rémes gyl-kosság tartja nagy izgatottságban *Sipet* temesmegyei község lakosságát. *Temesvár*-ról jelentik, hogy dr. *Linkov* sipeti községi orvost tegnap reggel ágyában borzalmasan összevagdvalva, holtan találták. A csendő-rség még nem ismeri a tetteseket.

— A tüzőltő-kiállítás megnyitása. Vasár-nap délben nyitották meg a nemzetközi tüzőltőmi kongresszus alkalmából rendezett tüzőltő-kiállítást a Városliget Iparcsarnokban. A megnyitásra nagy és díszes közönség gyűlt össze s teljes szá-mban jelentek meg a magyar tüzőltőség vezetérfiai. A kereskedelmi kormányt *Szterényi* József mi-niszteri tanácsos képviselte, akit gróf *Széchényi* Viktor, az Országos Tüzőltő-Szövetség elnöke lel-kes beszédben üdvözölt.

Nagy vonásokban vázolta a kiállításnak azt a célját, hogy a hazai ipar versenyképességét és mai helyzetének magas színvonalát úgy a kül-földi, mint a vidéki tüzőltőknek bemutassa. A vidéki tüzőltők most meggyőződhetnek arról, hogy tüzőltő-szerékert nem kell a külföldre menniök, mert összes szükségleteiket hazai gyárakinnál és iparosainknál szerethetik be. Különösen aktuális a tüzőltőség mozgalma és kiállítása most, amikor a tűz oly sok nemzeti vagyont emészt föl és a hazai közzgazdaság és ipar oly válságos helyzetben van.

A zajos éljenzéssel fogadott beszédre *Szte-rényi* József lendületes szavakkal válaszolt:

Elismeréssel emlékezett meg a tüzőltőség emberbaráti nemes hivatásáról, amelyet a nemzeti vagyon megmentése körül teljesít s újabb közzgazdasági tevékenységéről, amelyvel a magyar ipart föllendíteni törekszik. A tüzőltő-kiállítás tanúbizonyoságot tesz a magyar ipar versenykép-eségéről és arról, hogy semmiben sem áll a művelt nyugat ipara mögött. A Magyar Tüzőltő-Szöve-tég nemzeti missziót végez, amikor nemzeti szer-vezet mellett a hazai fölszerelést is előmozdítja. Husz millió forint értékű nemzeti vagyon pusztul el a tűz által évente, ha a tüzőltőség e vagyonnak csak ezredrészét megmenti s a tökeszegény ország-ban szükségleteink beszerzésével a magyar ipart segíti, magasztos hivatását már betöltötte. Minisz-tere, Hieronymi Károly nevében üdvözli a tü-zöltöket és megnyitja a kiállítást.

A kormány képviselője megnyitőbeszéde után apróra megnézte a kiállított tárgyakat, másfél órát töltve a kiállításon, amelyen a legrégibb tü-zfecsendőtől a mai gözgépekig a tüztázas szer-vezése óta használt gépek, eszközök, szerék mind láthatók. A szerékek próbákat tartanak s haszná-latukat is bemutatják. A kiállítás ma már a nagy közönségnek is nyitva van.

— Földrengés Ujseeländben. *Ujseeländben*, *Wellingtonban* és hó 9-ikén földrengés volt, melyhez hasonló erősségűt évtizedek óta nem észleltek. Az egész városban nem maradt ép ablak, házak dőltek össze s csodálatosképpen a vész éppen a kályhákat szemelte ki, majd

Szülők figyelmébe

ajánljuk, hogy az intézeti leány- vagy fiu-fehérművek megrendelést mielőbb eszközölni sziveskedjenek

Legújabb fehérnemű-árjegyzék kívánatra bérmentve.

Tausky J. Fiai
fehérművek gyárában, POZSONY.

minden kéklyhája összeomlott a városban. A kör tetemes.

— **Kettős jubileum a kassai püspökségben.** Ma ünnepelte meg a kassai egyházmegye alapításának századik évfordulóját és egyuttal hazafias erényekben gazdag püspökének gyémántmiséjét. A gyémántmisét, a történelmi nevezetességű Szent-Erzsébet székesegyházban mondotta a püspök, amely es alkalomból szafolásig megtelt ünneplő közönséggel. Reggel vonult be az őz püspök kíséretével a domba, mire a mise megkezdődött. Az egyházi dalárda éneke után a püspök megáldotta ez-évenként kanonokjait, fellelépte a szóbekőre és érces, erős hangon mondta el gyémántmiséjének szózatát. Főlemelő hatása volt a hívőkre, mikor *Rákóczi*ról szólva, azt fejtegette, hogy a magyar szeresse a magyart.

Nemes kegyelem az — így szól az agg egyházfejedelem — hogy végre annyi balszerencse és sok vizslát után megérteni igyekszik a nemzet koronás királyát. És ez a mi fennkölt királyunk az ő szeretetével mind azt, amihez borús emlékezés tapad, mind elfeledi, megbékéli az idők mértékdjélző megsejéről küzdő nemzetnek egész multjával és önként, a saját királyi elhatározásából cselekszik, midőn az egykoron szánkivetett Rákóczi Ferenc hamvait, hosszú hontalanságából, idegen nyugróhelyéről magyar földbe, honi rögre temetetni rendeli. Nemes kegyelem az, hogy midőn megeredvén az ókori hét városnak nemes versengéséhez hasonló vetélkedés azért, melyik várost illesse több joggal a szabadság-hős halotttete, hogy ugyanakkor a mi jószág királyunk ezt a várost és ezt a döntést a mi székesegyházunkat jelölje ki a hazájába visszatérő Rákóczi Ferencnek örök nyugróhelyül. Nemes kegyelem ez és öröm sugárvéje ragyogja be templomunk minden zugolyát, melybe beleolvad a csucsívos ablakon beszűrődő napugár és mi szívrepreve várjuk, hogy nemsokára betérjen ide mihozzánk a zaklatott életi feledhetetlen nagy bujdosó és hogy itt, ahol minden arasznyi tér az ő meghitt ismerőse, sok évszázadok előtti kultúra kövekből faragott poézisát megörökítő templomunkban hányt-vetett lelke igazi pihenést, csendes megnyugvást, zavartalan álmot találjon és különös kegyeleme az is, hogy ugyanakkor, midőn mindmegreményi alkalom késztet bennünket az ünnep áhítatára, hogy ebben a percen személy szerint mi magunk is ünnepet üllünk.

Fenkölt beszédének vége így hangzik: Gondoljunk mindenkifelelett arra, hogy egy az Istenünk, egy a hazánk, egy a királyunk. Ezt a három eszmét, e három szót sohase feledjük. Szeresse a magyar a magyart, mert szeretet az Isten és aki a szeretetben marad, Istenben marad és Isten ő benne. Színjük meg a gyűlölet, a kenyéririgység, a pártoskodás szelleme, amely gyakran nemcsak a legszentebb családi köteleketeit tépte szét, hanem szegény hazánkat is bizony sokszor a veszély örvényébe sodorta. Akkor szeretni fogjuk egymást, mint egy atyának gyermekei, tekintet nélkül arra, hogy egyik-másik tőlünk eltérőleg imádják Isten, vagy más nyelven beszél, mint mi. Akkor a haza javára cselekedünk és életünket nem a mindennapi változó nézetek, hanem az örök igazság fogja irányítani.

Mise után a püspök megáldotta a hívőket, mire ünnepi menetben kivonultak a domból. Elöl mentek a kanonokok, mire a püspök következett és utána a főispán, a polgármester, a tábormonokok, a tábla elnöke, a főügyész, a premonstreiek Takács preláttussal, a domonkosok, a Zichy és Csáky grófok, a tanári karok, köztisztviselők és a testületek zászlókkal hagyták el az ünnepély színhelyét. A templomi ünnepek után a jubiláns egyházfejedelem a püspöki palota nagytermében fogadta a vármegye, a város, egyesületek és testületek üdvözlő küldöttségeit.

Királyi kitüntetés is méltányolja azokat az érdemeket, amelyeket a gyémántmisés főpásztor hosszú papi pályája felmutat. A hivatalos lap vasnapi száma közli, hogy a király *Bubics* Zsigmondnak a Lipót-rend nagykeresztjét adományozta. A kitüntetésről szóló királyi kézirat így szól:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán *Bubics* Zsigmond kassai római katolikus püspöknek, áldozópapása 60 éves évfordulója alkalmából, az egyház és a közügyek terén kifejtett tevékenysége és a hazai művészetek pártolása körül szerzett érdemei elismeréséül Lipót-rend nagykeresztjét díjmentesen adományozom.

Kelt Ischlben, 1904. évi augusztus hó 9-én.

FERENC JÓZSEF, a. k.

Gróf Khuen-Hederváry Károly, a. k.

— **Uj tizkoronások.** Amikor a kormány elhatározta, hogy új tizkoronás bankjegyeket fog kibocsátani, úgy tervezte a dolgot, hogy a jövő év tavaszán kerülnek ki saját alól az új bankjegyek. A nagy munkát azonban sokkal hamarabb befejezték, mint remélték, úgy, hogy már ez év novemberében forgalomba jönnek az új tizkoronások. Egy gyönyörű gyermekfej lesz az új bankjegy, amelynek értékes kis története van. Az a művész, akit az osztrák-magyar bank az új tizkoronás tervezésével megbízott, egy nagyon rendkívül bájos leánygyermeket pillantott meg az utcán. A művész elhatározta, hogy a bankjegyre tervezett leányalakot erről a kis gyermekről fogja rajzolni. A leányka nevelőnőjétől megtudta, hogy a kis modell-jelölt *Rohan* herceg leánykája. Rögtön engedelmet kért hát a fenséges szülőktől, hogy az új bankjegyet a kis hercegnő arcával díszíttesse, amibe a hercegi pár szívesen beleegyezett.

— **Kicsalt ékszerek.** Párisból táviratozzák a *N. W. Tagblatt*nak a következő szenzációs botrányt. *De Latour* grófné, akit tekölzás miatt gondnokság alá helyezték, férje tudta nélkül pénzt akart szerezni s egy barátinőjéhez, *Horn* grófnéhoz fordult tanácsért. A grófné azt ajánlotta, hogy menjen vele egy ékszerészhez, vásároljon nála ékszereket s azokat aztán el fogják zálogosítani. Ugy is volt. *Horn* grófné közvetítésével *De Latour* grófné 200.000 franknyi ékszert vásárolt, olyan feltétel alatt, hogy három nap alatt vagy a pénzt kapja meg, vagy az ékszereket. Három nap múlva az ékszerész megjelent *De Latour* grófnénál s miután pénzt nem kapott, az ékszereket követelte vissza, csakhogy az ékszerek már zálogban voltak, kivéve körülbelül 30.000 franknyi értékű gyöngyöt, amelyet *Horn* grófné provizóri fejeben vett át barátinőjétől. Az ékszerész feljelentésére a rendőrség letartóztatta *Horn* grófnét, ellenben *De Latour* grófné ellen visszavonta feljelentését, mert a gróf kifizette a kicsalt ékszereket.

— **Adakozás.** *Décsi György* főrealiskolai tanár 8 korona 30 fillért küldött be hozzáunk *Bodajkról* a Jókai-szobor-alap javára. Az adomány jövedelme egy bájos gyermekelődásnak, amelyet *Adler Ikonka* és *Blanka*, *Braun Sárika*, *Décsi Irma*, *Klauber Mici*, *Wertheimer Birike* és *Marika* rendezték *Bodajkon* *Adler Zsigmond* házánál. Az ügyes gyermekeket *Pillitz Arminé*, *Kanitzer Juliska* és *Zerner Hugó* tanították be.

— **Szocialista-kongresszus.** *Amsterdam*-ból táviratozzák: Ma nyitották meg a nemzetközi szocialista-kongresszust. Elnökké *Van Kolt* (Németalföld), alelnökké *Sen Katoyamat* (Japán) és *Plechanovot* (Oroszország) választották meg. Miután az elnök a japán és az orosz kiküldöttet különösen üdvözölte, ezek dörgő tetszése közben fogtak kezét. Mindketten beszédet mondtak, amelyben keményen kikelték az orosz-japán háboru ellen. Franciaország szocialista-pártjának képviselője határozati javaslatot terjesztett be, amelyben az jut kifejezésre, hogy elvárják, hogy a különböző országok szocialistái minden módjukban álló eszközzel ellene szegüljenek a háboru továbbterjedésének és folytatásának. A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták.

— **Nyári mulatság.** Az Egyesült Villamosági Részvénytársaság dal- és önképző-egylete 27-én koncertelt egybekötött táncstét ad az uppsti Horvath-vendégloben. A mulatság este nyolc órák kezdődik.

— **Elűnyedt hajó.** *Queenstown*-ból táviratozzák: A *Lord Carron* nevű négyárcos ma szívesen megsérülve érkezett ide. Azt jelentette, hogy összeütközött az *Invertip* nevű hajóval és az el is sülyedt. Hir szerint csak két embert mentettek meg a hajó legénységéből és huszan vízbefulnak.

— **Megszüntetett hajóforgalom.** A *Dunagőzhajózási Társaság* forgalmi igazgatósága közli, hogy az áru- és uszályrakomány-forgalmat a tiszai állomások: *Bece*, *Ada*, *Zenta*, *Okaniza* és *Szeged* felé, valamint az ellenkező irányban is az alacsony vízállás miatt egyelőre meg kellett szüntetnie.

— **Tűzvész.** *Hunfalván* 14-én éjjel tűz ütött ki, melynek csakhamar 35 lakóház, számos gazdasági és melléképület esett áldozatul.

Az idej, amugy is gyöngé termésnek nagy része a fángok martalékvává lett. — *Mikola* és *Madarász* községeiben is tűz ütött ki, mely alkalommal több ház leégett.

— **Életuntak.** Tegnap este hat órákor a *Páris-szállodában* föböléte magát *Federer* Károly *szent-galleni* (Svájc) mérnök. Hátrahagyott levelében kéri a rendőrséget, hogy *Szent-Gallen*ben lakó züleiit értesítsék öngyilkosságáról. — Ugyancsak tegnap este egy dohány-utcai kocsmában késéval háromszor melibe szúrta magát *Biró* László szabósegéd. Komolyabb baja nem történt. — Ma délután a köztemető-úti szükség-lakásokban marótuogt ivott *Papp Róza* napazásmosób. A Rókus-kórházba vitték. — *Brett* Gyula magánhivatalnok vasárnap délután, Király-utca 80. számu lakásán felakasztotta magát és meghalt. A bonctani intézetbe vitték.

— **Szerelmi dráma.** *Nagyszebenből* táviratozzák: *Keresztényzigen* ma éjjel *Fleischer* tüzér agyonlőtte kedvesét *Wiesmer* Máriát és azután önmaga ellen irányította a fegyvert. Mindketten meghaltak. Tettének oka, hogy a leány zülei nem akartak házasságukba beleegyezni.

— **Az Ugorkatej.** Angliában nem arckéncöcsét használnak a hölgyek szépitözserül, hanem ugorkatejet. Ez a kifünő szer valódi anyag minőségben kapható *Balassa* gyógyszer-tárban. Budapest, Erzsébetfalva 1 úveg. Ára 2 korona. Kapható minden gyógyszer-tárban és drogueriában is.

— **Páratlan kedvezményt** léptetett életbe a világhírű *Herkulesfürdő*. Erdekldőknék készségi ad felvilágosítást az igazgatóság.

— **A Sztraka-féle tannin-osokoládé** gyermekknél és felnötteknél megszünteti a hasmenést. Ára gyögytárakban 40 fillér.

(x) **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Bövebb felvilágosítást *Lichtblau* A. debreczeni katonai előkészítő-tanfolyamának hirdetése ad.

A hódmezővásárhelyi kiállítás.

Hódmezővásárhely, augusztus 15.

Vasárnap délelött nyitotta meg *Lukács György* főispán mint védnök a hódmezővásárhelyi ipar-és mezőgazdasági kiállítást. A főispán hangsúlyozta beszédében, hogy a népnek nemcsak egyszorú és rövid időhöz kötött munkalkalmat kell nyújtani, hanem minden erővel a mezőgazdaság sokoldalúságának kifejlesztésére kell törekedni. A helyi klimatikus viszonyoknak megfelelő olyan mezőgazdasági foglalkozások meghonosítására kell törekedni, melyeknek főmunkáideje nem esik össze az eratási időszakkal. Továbbá azokat az iparágakat kell fokozatosan fejleszteni, amelyek iránt az illető vidék népének hajlama van. Azután dr. *Szalay József* kiállítási elnök mondott köszönetet a védnöknek. A kereskedelmi minisztert *Csóka József* osztálytanácsos és a földművelési minisztert *Károly* Reszó gazdasági akadémiai tanár képviselte. Csongrádmege részéről *Cicatricis* Lajos alispán, Szegedről *Gaál* Endre és *Bokor* Pál tanácsnokok, az országos iparegylet részéről *Gelléri* Mór és *Thék* Endre, az Országos Gazdasági Egylet részéről *Jesszenszky* Pál, a szegedi iparkamara részéről *Szarovay* Lajos elnök és *Szabó* Gyula titkár voltak jelen. A megnyitás után banket volt. A kiállítás két hétig lesz nyitva és a vidékről csoportos kirándulások jeleztek.

Zsilinszky Mihály államtitkár ma a kiállítás megtekintésére Hódmezővásárhelyre érkezett és *Szalay* József elnök, *Juhász* Mihály polgármester, *Kmettykó* József főjegyző és *Kun* Béla szerkesztő kalauzolása mellett bejárta a kiállítást. Az államtitkárnak különösen az asztalos és lakatosmunkák nyerték meg tetszését. A kollektiv kiállítások közül különösen a gróf *Károlyi* Imre, *Kovács* Bebestyén, *László* Dezős és *Vékony* József földbirtokosok kiállításainál időzött sokáig, megtekintette a képzőművészeti kiállítást is, hol *Fény* Béla elnök, *Kacziány* Ödön, *Tornyay* János és *Endre* Béla festőművészek fogadták. A néprajzi kiállítás nagy aránya meglepte az államtitkárt és helyi muzeum létesítésének eszméjét vetette fel, megjegyezve, hogy azt a kormány töle telhetőleg támogatni fogja. *Zsilinszky* Államtitkár ma visszautazott Budapestre. A kiállítás megtekintésére Szegedről külön vonattal érkeztek ma látogatók és holnap Szabadkáról szintén különvonaton érkeznek vendégek. A DMKE. főkjái-

nek alapítására szombaton nagy ünnepek lesznek, a színházban diszelszadá lesz és Szegedről Rónay Jenő vezetésével alant 200 DMKE-tag érkezik. Az állatkiaállítás, hol a híres vásárbelyi létevényezést is bemutatják, 20-án nyílik meg.

A hódmezővásárhelyi kiállítás mezőgazdasági gép- és eszköz osztályának főnyomtatja, mint rendező, úgy az alkalommal is a *Becher és Melichár* gyárnak feltüntetett kollekciója. A legkülönbözőbb talajviszonyoknak és művelési céloknak megfelelő egyváz és több barázdas ekék, boronák, bogatórok, talaj porhanyító, kapálók stb. eszközök roszorok és változatos sorozata a gazdaközönség érdeklődésének tárgya volt. Különös érdeklődés nyilvánult a mélyművelés és intenzívebb gazdálkodás céljait szolgáló eszközök iránt, melyekből a nagy számban jelenlévő gazdák jelentékeny vásárlásokat tettek. A Melichár gyár ismét beigazolta, hogy minden ízben modern s a haladásban vezető speciális vállalat. Unikum Drill vetőgépjén ismét számos oly tökéletesítést mutatott be, melyek ez elismerten első rangú gépet értékesebbé tették.

Impónáló a kiállításon, a *Kalmár Zs. és társa* hódmezővásárhelyi gyár gyűjteménye, amely ugyancsak dominálja a szép és gazdag kiállítást. E gyár szabadalmazott különleges terméymesztítő gépeit és rostát mutatta be, amelyeket több évi kísérletezés alapján, gazdák utmutatásai szerint készít. E gépek minden része hatvány anyagból készült, amellőtt kiváló gondot fordított a gyár az anyagok kitűnő minőségére, a gépek minden tengelye Bessemer-acélból pontosan esztergályozva készült és könnyen olajozható fémagyzatokban forog. Nagy munkabráruk mellett kitűnő eredményekkel és igen csekély munkaerővel dolgoznak. Gépeinek e kiválóságai nemcsak a hadszereg kizárólagos szállítást biztosították a gyár részére, de végtelen hosszú sorát mutatgatja föl a legismertebb gazdákban és mintaszerűen kezelt állami és egyéb uradalomnak, akik elismerő levelekkel tanuskodnak a hódmezővásárhelyi gyártmányok tökéletessége mellett.

Előkelő helyet biztosít magának a kiállításon *Lábassy J. utoda Fehér Alajos hegyőgyára, Török-Szent-Miklósról*. E gyárban készült ekék biztos járással, nagy sikerrel használhatók, megjavítják a termőtalajt, fenntartják a talaj termőképességét és mély szántásra igen alkalmasak. A cég ekék száma kiállításon aranyérmét kaptak, ugyancsak az általa gyártott boronák is, amelyek ügyes szerkezetükönl foka tökéletes munkát végeznek és egyformán sikeresen használhatók. A gyár kiállítás a megjelent gazdák részéről általános elismerésben részesült, a főispán ismételtén tetzését fejezte ki, ugyancsak a kiállítás mai második napján csoportosan megjelent vidéki földművesek is.

Meg kell emlékeznünk *Szabó István és társa orosházi keltető géppgyáráról* is, amely általános feltűnést kelt a kiállításon. Villamosságga berendezett keltető gépe minden eddigi gyártmányt jóval felülmúl, mivel a melegséget villamos készülék szabályozza és így a keltés eredménye teljesen biztosítva van. Mindenütt használható, mert az elemek feltöltése felette egyszerű és évente csupán egy koronába kerül. A géptől a lakásnak bármely részébe egy villamos csengő vezethető, mely minden legkisebb rendelkezést folytonos csengéssel jelez. A gép belső tojáskamrája villamos világításra van berendezve s így a bóméző működése könnyen megtekinthető. A gödöllői állami baromfi-tenyésztő intézet is rendkívül sikerrel használja és *Tallán földművelésügyi miniszter* a gyárnak kiállításra helyezte az államsegélyt is.

A szabóiparosok tárlatai közt méltán ma gára vonja a figyelmet *Kanitzné Neumann Gizella nő divatszalonjának* bemutatott tárgyai. Elegancia és izlés jellemzik e szalonban készült ruhákat. Ott látható *Komlóssy Emmánka*, a Népszínház primadonnájának rózsaszín szuplim selyemruhájára rózsaszín crep de soir relip rózsákkal díszítve, *Haller Irma*nak, a budai szinkör művésznőjének eivor etamin fogadó toilletteje kézimunka-zsinór arabeszkkel díszítve, *Feladi Boriskának* fehér taft selyemruháját szintén megbámulta mindenké is méltán gyönyörű kézimunkát festés applikáció és flitterbinzés ékesíti dusan crep de soirral aranzálva. Ugyancsak *Töwölgyi Margit* fehér crep de chine toilletteje, amelyet fekete és iavor *Inkrusztáltás* díszít. Feltűnést keltett a fiatal *Dungyeryszkyné* kelengyéje is, amely a legelső párisi ógnak is becsületére válnék. A főispán többször visszatért a szép tárlathoz és ismételtén tetzésének adott kifejezést a cég képviselője előtt, amely kiülföldre szóló megrendésekkel is dicsekedheük.

Nagy elismeréssel említjük itt föl *Szántó József* hódmezővásárhelyi szabó, első vásárhelyi diszmagyar-ruhakesztő igen érdekes és

izléses tárlatát. Világos jele ez annak, hogy az alföldi iparosok sem zárkóznak el a korszerű haladásától. A cég diszmagyar ruhái, egy éves önkéntes felszerelése, bundái, polgári öltönyei izlés és kiállítás tekintetében versenyezhetnek a főváros legelső cégeivel is. A megjelent urak, köztük a *Főispán* nem győzte dicsőíni e cég, nemes becsűgát és örömmel értesült a derék iparostól, hogy a szegedi iparkamara külön elismerését fejezte ki, amiért tavaly augusztusban oly kiváló sikerrel vett részt műhelyének — személyzete a kerületi tanonc- és segéd munkakiállításon.

A szegedi és általában a hazai ipar nemes törekvéseit dicsőíri *Singer Armia első szegedi üvegnyárpár-vállalata*. A cég tikör- és üvegcsiszolás olomba és rézbe foglalt művegezését, homályos, mintázott és maratott láblákat gyárt olyan művészzel, amely versenyképessé teszi a külföld hasonló vállalataival. Butorbetétei, rézbe foglalt különlegességei, eszisztolt ajtóvédői, ablakszellőzői, üvegei szintén keresettek és rövid fennállása dacára az ország távoli vidékeiről is elhalmozzák megrendelésekkel. Ezt a pártfogást a cég meg is érdemli, mert nemcsak a külföldi készítményeket teszi feleslegesé, de műhelyében olyan téren nevel magyar munkásokat, amelyen eddig idegen munkaerőre szorultunk.

FŐVÁROS

(*) **Jelentés a vízművekről.** A vízvezetési igazgatóság betérjesztette a tanácshoz a junius hónapról szóló jelentését. E szerint 1178 korona új előírás történt a főváros területén; ez az özsze az azonban nem tünteti föl az összes változásokat, mert több tulajdonos azonnal vízműről látta el az újonnan épült házát s így általában nem volt előírható. *Junius hónapban* a főváros területén 5.276.092 köbméter szűrt vizet fogyasztottak, míg tavaly júniusban 4.680.080 köbmétert, az idén tehát 595.982 köbméterrel többet. Üzem-zavar nem volt s vízhány nem mutatkozott. A vízvezetési szertárban lévő anyagok értéke 584.000 korona.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Rákóczi Ferenc fogsága.** A *Városi* szinkörben ma Szigligetnek régi, de még mindig hatásos történeti színművét, *II. Rákóczi Ferenc fogságát* elevenítették föl. A szellős muzsacsarnokban, melynek oltarán inkább a vidámság istennőjének szoktak áldozatot hozni, megette hatását Szigligetnek komoly, látványos színműve is és a közönség sokat és lelkesedve tapsolt. Igazán szép sikere volt *Vécsey Ilonának*. A kisasszony komoly és művészi játékát sok és megérdemelt elismerés kísérte és percekig tartó tapsviharral fogadták, valahányszor megjelent. Igen jó volt kis epizód szerepében *Hajnal György*. A szinkör teljesen megtelt.

** **Fővárosi Nyári Színház.** A Budai Szinkör nagysikerű ujdonságának első három előadására zsufoltásig megtelt mindenkor az aréna tágas nézőtere. A darab hatása egyre fokozódik és különösen vasárnap este olyan falrengető taposot és kacagást váltott ki a sok vidám epizód, tarka jelenet, dal és tánc, amilyet régen hallottak Budán. A darab sikerét fokozta természetesen a pompás előadás, amelynek főszereplői: *Németh József* (Smokk Samu börténygőnk szerepében), továbbá: *Thury Elemér, Ujváry Károly, Haller Irma, Réthely, Répássy Gusztó* és a többiek.

** **A pécsi daloszevetség.** A *dunántúli daloszevetség* tegnapi és ma tartotta meg vensenyűnnepét, mely a pécsi közönség nagy érdeklődése mellett mintegy 600 dalos résztvevélével folyt le. A föllobogózt városba érkezett dalosokat a fötérten *Majorossy Imre* polgármester fogadta a képviselőtestület élén s dr. *Darányi Ferenc*, mint a szövetség elnöke, majd dr. *Vajda Emil* győri tanár szíves szavakkal köszöntött meg a fogadást. Vasárnap délelőtt a szövetség közgyűlésén megválasztották a jurys a a pécsi polgári daloskör husz éves fennállásának évfordulát ünnepelte. Délután a zsufolt nemzeti színházban dalverseny folyt, mely három csoportból állt. A legszebb sikert a keszthelyi iparosok

dalköre, a műdalcsoporthban a nagy-kantársal irodalmi és művészeti kör dalárdája és a székesfehérvári délvasut-dalegylet, s a nehéz műdalcsoporthban a budapesti *Egyletérts* férfidalegylet érte el. Este a polgári kaszinóbaa diszvacsoara volt, melyen a *polgármester* üvözölte a vendégeket. Ma az ipartelepeket tekintette meg, délután pedig szabad versenyek voltak.

** **Vidéki színműzet.** *Pozsonyból* jelentik: Vasárnap kezdte meg a szezon *Szendrey Mihály* társulata. A *drólosztó*tdaték és a közönség, amely a szinkört zsufoltásig megtöltötte, sokat tapsolt különösen *Bontay Boriskának, Zalay Margitnak, Andorfinak, Faludinak és Borbelynak*.

Nyilttér.

Egyéves önkéntesek
saját érdekében és társakosságábol is
a legjobb és legfontosabb felszerelést
szereznek be,
Csekély árkülönbséget a használata során kétszeresen megerül.
Forduljanak bizalommal előrangú, kipróbált céghez.

Weiner és Grünbaum-hoz
Budapest, Kristóf-tér 3.

FRANCOIS
TRANSYLVANIA
SEC.

Az illetékes miniszteriumok felügyelete alatt álló
Esti Kereskedelmi Szaktanfolyókra

A beiratkoz már megkezdődött. Előbezeríté- és huzaró-tanfolyam. Nők is felvételek. Zárvizsgák. Végzettségnyelvény. Tűzvédő évré tíz korona. Hallgatók csak korlátolt számban. Beiratás délel 1—2 óra, este 8—10 között a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületében, Andrássy-ut 15. Prospektusait szolgáink. — Ügyanott „A Kereskedelmi Alkalmazottak orszagos egyesületeknek. (Egész évré két korona, fél évré egy korona). Eljtementes helyközvetítés főnökök és alkalmazottak részére.

Csiz-fürdő.

Beérkezett levelek és táviratok elárulják azon állhrt, hogy fürdőkben a mindennapi fürdés vízhány miatt meg van szorítva. Ennek megelőzésára tudósítjuk a tisztelt közönséget, hogy minden vendégünk fennakadás nélkül fürdök minden nap.
A fürdőigazgatóság.

SPORT

*. **Magyar atléták diadala Bécsben.** A *Wiener Athletiksport-Klub* vasárnapi nemzetközi atlétikai versenyén igen nagy diadalt arattak a magyar atléták. Csaknem minden díjat magyar versenyző vitt el. A távolugrást és a 200 méteres térelőny-sikfutást *Schubert Ernő*, az 1500 méteres távgyaloglást *Sorgó Miklós*, az 1609 méteres síkfutást és a 804 méteres térelőny-sikfutást *Bodor Odón*, a három angol mérföldes síkfutást *Guillemot Ferenc* és a vigasz-versenyt *Hänich Antal* nyerte meg.

*. **A nemzetközi kerékpárverseny.** A tegnapi harmadik napon erősen megcsappant nézőközönség előtt folytak le a kerékpárversenyek, amelyeknek a néger *Vendredi* adta meg a nemzetközi jellegét. A jelentéktelen programmnak azonban volt egypár igen érdekes pontja: a fűverseny, amelynek győztese erős küzdelem után *Bihary lett*; az akadályverseny, amelyet *Bienenfeld* nyert meg; és az izgalmas motorverseny, amelyet a már-már győztesen beérkező *Pozert* elől két kör előnyvel végül mégis a néger *Vendredi* nyert meg. A versenyek részletes eredménye a következők:

I. nap. *Megnyitóverseny.* Takács László (M. U. E.) első, Takács István (V. K. K.) második, *Nyeretlen verseny.* Szőke Lajos (M. K. Sz.) első, Mészáros Gyula (V. K. K.) második.

Cipőfelsőrész,

bőráru, talpukat, cipőszekellék és szerszámot, cipőfényesítő-crémot és apreturákat, mindenből a legjobb gyártmányt legolcsóbban szállítja György Sándor, bőráru, cipőfelsőrész-gyár Budapest, III., Tavasz-utca 1. szám. Képes árjegyzék ingyen.

Főverseny. Bihary József (M. U. E.) első,
Püspöky Sándor (M. U. E.) második.
25 kilométeres verseny. Vendredi első,
Possert János (M. T. K.) második.
**Akadályverseny. Bienenfeld Gyula első, Mé-
száros Gyula második.**
II. nap. **Selejtező verseny. 1. Horváth Gyula
(M. U. E.) 2. Takács László.**
Nyeretlenek versenye. 1. Milecz Győző (V. K. K.) 2. Mézősáros Gyula (V. K. K.)
25 kilométeres match 1. Possert János, 2. Róka F. Armin (Edison).
10 kilométeres főverseny, 1. Horváth Gyula, Takács István.
5 kilométeres motorverseny. 1. Dedits Ferenc, 2. Adorján Béla.

A budapesti lóversenyek.

— Nyári meeting. —

Budapest, augusztus 15.

Óriási számu közönség jelenlétében folytak le az augusztusi meeting bevezető napjai. A vasárnapra versenynap főredekessége az Igazgatóság-díj volt, melyért öt telivér vette fel a küzdelmet. Aachen és Royal Flush volt a fogadó kedvence, de jött némi pénz Negomglenre is. Start után Titzl ugrott el a vezetéssel, nyomában Aachen, míg Royal Flush és Negomglen a hátrévet képeztek. A fordulónál Titzl megelégedte a felette erős iramot és átengedte helyét Aachennek, amely még hevesebb pacet diktált. Az egyesbe érve, Negomglen lassan a vezető után igyekezett, de Aachen híven futott ostor alatt is és ugy látszott, hogy megnyeri a versenyt, a távoszlopnál azonban lankadni kezdett és Negomglen egyhosszal győztesként haladt át a célon. Royal Flush, melyet vásárra lovagoltak, az utolsó métereken óriási szökéssel törtetett elő, de már késő volt, meg kellett elégednie a harmadik helyével. Aachen a futam után letörtött, mely bajt minden valószínűség szerint az ónmaga által diktált heves iram idézte elő. A többi futamokban szintén a kevésbé fogadott lovak győztek és csak Tokaj II. meg Reiheme érdemelték ki a beljüki helyezést bizalmat. A második nap főfutása a nyári kísérleti-verseny volt, melyet nyolc résztvevő közül Michel-Angelo nyert meg imponáló stilyusban. Az erősen fogadott Negomglen és Ezekileneszázegy egy pillanatra sem játszottak szerepet a futamban, ellenben meglepő szépen futott Gombás és Vadkan. A favoritoknak egyébként ezen a napon sem kedvezett a szerencse és így a fogadóközönség számára meglehetősen balul ütött ki a két első versenynap. A részletes eredményt az alábbiakban közöljük:

Vasárnap.

I. Dunai díj. Díj 3000 korona. Távság 2400 méter. Báro Herzog M. Sada Jaccioja (Cleminson) első, Kapus (Aylin) második, Tyrana (Milburn) harmadik, azután Kortés, Vadór, Menyecske. Totalizátor: 10: 37. Helyrefogadások: I. 50: 112. II. 50: 232.

II. Handicap. Díj 3000 korona. Távság 1600 méter. Báro Herzog M. Glorija (Lewis) első, Amras (Cleminson) második, Szemérmes (Smejda) harmadik, azután Matchboy, Scoronecolo, Flying Dragon, Gallium. Totalizátor: 10: 67. Helyrefogadások: I. 50: 86. II. 50: 100. III. 50: 82.

III. Igazgatósági díj. Tiszteletdíj 3500 korona értékben és 8000 korona az elsőnek, 1600 korona a másodiknak. Gróf Trauttmannsdorff L. Negomglenje (Krouzil) első, Aachen (Tartal) második, Royal Flush (Bonta) harmadik, azután Bogár, Titzl. Totalizátor: 10: 35. Helyrefogadások: I. 50: 94. II. 50: 84.

IV. Nyeretlen két évesek versenye. Díj 3000 korona. Távság 1000 méter. Öreglaki ménés Siássje (Smejda) első, Ito (Bulford S.) második, Róna (Shea) harmadik, azután Megint, Advance Guard, Koma, Bubórk, Forgószél, Cakewalk II., Náday, Eleitta, Patatras. Totalizátor: 10: 46. Helyrefogadások: I. 50: 98. II. 50: 140. III. 50: 204.

V. Kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Távság 1000 méter. Péchy A. Tokaj II.-je (Tartal) első, Maintenon (Janek) második, Foglaló (Pretzner) harmadik, azután Huncut, Hurricane, Calabrias, Kacórlány, Tarhonya, Áldus. Totalizátor: 16: 13. Helyrefogadások: I. 50: 56. II. 50: 76. III. 50: 58.

VI. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távság 1000 méter. Péchy A. Beclamja (Ujka) első, Caudry

(Pretzner) második, Talvolta (Bonta) harmadik, azután Dolomit, Deseruter. Totalizátor: 10: 19. Helyrefogadások: I. 50: 74. II. 50: 122.

VII. Welter-handicap. Díj 3000 korona. Távság 1100 méter. Blaskovich Elemér Charman-teja (Lewis) első, Corfu (Janek) második, Techtl-Mechtl (Cleminson) harmadik, azután Ormód, Biri, Telcs, Róza Lili, Barkócy, Marineur, La Plata, Snp-snap. Totalizátor: 10: 129. Helyrefogadások: I. 50: 126. II. 50: 80. III. 50: 116.

Hétfő.

I. Nyeretlenek díja. Díj 3000 korona. Távság 1600 méter. Br. Springer G. Iráskája (Lewis) első, Pislants (Bonta) második, Small Money (Walkington) harmadik. Azután: Generális, Angolna, Tamerlan, Bojár. Totalizátor: 10: 25. Helyrefogadások: I. 50: 62. II. 50: 74. III. 50: 98.

II. Eladók handicapja. Díj 2000 korona. Távság 2000 méter. Egyedi L. Servus Breszinája (Martinkovics) első, Matador (Cleminson) második, Páros (Poole R.) harmadik. Azután: Othello, Ducrot, Win, Nyalka, Petrolay, Csiriz, Dulcinea, Szemes. Totalizátor: 10: 180. Helyrefogadások: I. 50: 192. II. 50: 126. III. 50: 148. III. Allamdíj. Díj 4000 korona. Távság 2400 méter. Krausz L. Viribus unities (Lewis) első, Pázmán (Huxtable) második, Donald és Nogood holtversenyben harmadik. Totalizátor: 10: 17. Helyrefogadások: I. 50: 56. II. 50: 58.

IV. Nyári kísérleti verseny. Díj 10.000 korona. Távság 1100 méter. Gr. Arco-Zinneberg M. Michel-Angeloja (Cleminson) első, Gombás (Aylin) második, Vadkan (Janek) harmadik. Azután: Ezekileneszázegy, Pusztán, Negomglen, Czipó, Salute. Totalizátor: 10: 57. Helyrefogadások: I. 50: 94. II. 50: 194. III. 50: 114.

V. Czinkotai díj. Díj 3000 korona. Távság 1100 m. Dreher A. Buddhista (Cleminson) első, Tárogató (Huxtable) második, Partenza harmadik. Azután: Gyere be rózsám, Koma, Corea, Rézi, Altwater. Totalizátor: 10: 19. Helyrefogadások: I. 50: 68. II. 50: 142. III. 50: 74.

VI. Nyeretlen eladó két évesek handicapja. Díj 2000 korona. Távság 1000 méter. Rohonczi G. St. Gellértje (Pretzner) első, Tornya (Milburn) második, Dubios (Krouzil) harmadik, azután Ben Neris, Bona sera, Jégvirág, Senki többet, Áram, Mente, Henry Superieur, Flóra. Totalizátor: 10: 257. Helyrefogadások: I. 50: 256. II. 50: 256. III. 50: 114.

VII. Handicap. Díj 3000 korona. Távság 1400 méter. Boross J. Thibetje (Heidt) első, Ez az (Lewis) második, Coralie (Cleminson) harmadik, azután Tolmács, Thorane, Román, Hangyár. Totalizátor: 10: 72. Helyrefogadások: I. 50: 84. II. 50: 70. III. 50: 72.

Legujabb.

Az orosz-japán háború.

Berlin, augusztus 15.

A Norddeutsche Allgemeine Zeitung jelent: Minthogy kiderült, hogy a csingtaui kikötőben lévő orosz hadihajók nincsenek abban a helyzetben, hogy megfelelő időn belül elkészülhessenek a tengereszállásra, utasítás adott ki, hogy ezeket a hajókat lefegyverezzék.

Csifu, augusztus 15.

(Reuter.) Itt forgalomban lévő, sehonnet meg nem erősített hírek szerint a Novik orosz cirkálót Csingtautól 14 mértföldnyire elsüllyesztették.

Tokio, augusztus 15.

(Reuter.) Takisikiből érkezett hírt szerint a Kamimura parancsnoksága alatt álló japán hajóraj tegnap reggel 5 órakor vagy 20 mértföldnyire Unsantól (Gensan) a koreai part mellett találkozott a vladivosztoki hajórajjal. Az ütközet 1/211 óráig tartott. Látták, amint a Rurik cirkáló elsüllyedt és eközben néhány pillanatig orrával függőlegesen állott a levegőben. A legénység közül 450 embert a japánok megmentettek. A Rosszija és a Gromboj többször tüzet fogtak és erősen megrongálódtak. Az orosz lövések eltaláltak egy japán hajót, mely

alkalommal két ember életét vesztette és hét ember megsebesült.

Pétervár, augusztus 15.

(Hivatalos.) Alexejev tengernagy táviratozza a cárnak 13-ikán:

Port-Arthurból 10-ikéről érkezett jelentés szerint a japánok 9-ikén éjjel 15 órai harc után újabb haderővel támadták meg Takusan és Siaohusant, miután 8-dikán reggeltől este 8 óráig erős tüzérégi harcot folytattak. Miután az említett hegységeket elfoglalták, a japánok nem nyomultak tovább előre. A 10-ére virradó éjjelen erős esőben támadásokat intéztek a nagy keleti harcvonal ellen, de mindenütt visszaverettek. Egyidejűleg az egész arcvonalat a Farkas-hegyről a Takusanig megtámadták. Az ellenséget azonban ott is mindenütt visszaverték. Az erődöt négy nap óta bombázzák.

Washington, augusztus 15.

A pekingi amerikai követ táviratozza a washingtoni külügyi hivatalnak, hogy az orosz követ élehangú jegyzéket küldött a kínai kormányknak, amelyben az orosz kormány bünrészességgel vádolja Kihinát a Recsitelni ügyében, a csifu kínai parancsnokló tisztet pedig gyávanak vagy árulóknak mondja és az eset teljes földéretését és a Recsitelni visszaadását, valamint a parancsnokló tiszt megbüntetését követeli. A kínai kormány felhívta a japán kormányt a Recsitelni visszaadására.

Pétervár, augusztus 15.

A Brsevlja Vjedomoszi levelezője jelent Liadjangból 14-ikéről: Itt teljes nyugalom uralkodik. Még az előőrsök közt sem folynak csatározások. Az ellenség nyilván mindenütt messzire visszamegy. Ma a vasuti vonalon Liadjang és Andiancian között robbanás történt, amelyet a vizsgálat eredménye szerint japánok idéztek elő. A tetteseket azonban még nem nyomozták ki. Újbol erős esőzés volt.

TÁVIRATOK

Prága, augusztus 15. A cukorgyárak az árakat ismét egy koronával emelik és a piactól visszavonulnak.

Berlin, augusztus 15. Egy newyorki távirat szerint a Tribuna nevű angol cirkáló azokat a venezuelai csapatokat, amelyek az Antillákban a Hewes-szigeteket annektálták, partra szállította és kitzte az angol lobogót.

A dunántuli dalverseny.

Pécs, augusztus 15. A dunántuli dalosszövetség mai diszközgyűlésén Vécsey Zsigmond polgármester meghívására elhatározták, hogy a legközelebbi verseny-ünnepet Nagykanizsán tartják. A zsüri a következőképpen döntött: A néhez mūdál-csoport első díját, a pécsi hölgyek ezüstserlegét a Budapesti Egyértés Férfi Dalgyűlet, a közoktatásügyi miniszter ezüst serlegét a Győri Ének és Zenegyűlet, a pécsi dalárda ezüstkoszoruját a Szobathelyi Dalosgyűsület nyerte. A második mūdál csoport első díját, Pécs közönsége ezüst-serlegét a nagykanizsai irodalmi és művészeti kör dalárdája nyerte el. Hasonlóan ezüstserlegét kapott a székesfehérvári déli vasuti dalgyűlet, a pécsi nemzeti kaszinó ezüstkoszoruját pedig a győri iparos és betegsegélyző gyűlet dalárdája kapta. A népdal csoport versenyében a majolika versenydíjakat a siklósi polgári dalkör, a keszthelyi iparosok dalköre és a tatai első polgári dalkör nyerte el.

Goluchowski a királynál.

Ischl, augusztus 15. Gróf Goluchowski külügyminisztert ó felsége ma délelőtt 11 órakor egy óránál tovább tartó kihallgatásán fogadta; a külügyminiszter délután résztvett a családi ebédben. Lipót Szalvátor és Ferenc Szalvátor főhercegek ma este 11 óra 34 perckor visszautaznak Bécsbe. Ugyanavval a vonattal utazik Bécsbe a külügyminiszter is.

REGÉNY

KÉT SZENVEDÉLY

Irta: APRAXIN JULIA grófnő

(16)

— Ime! — felelte a márkí s átadta azt a levelet, amelyet a kezében tartott. — Olvassa el és meg fogja érteni nagy nyugtalanságomat és kétségbeesésemet.

Bussac grófnő hangosan felolvasta Anglard Viktor levelét, amely beszámolt a párbajról és arról a fenyegető veszedelemről, amelyben Charcet vikomt lebegett. Julia érezte, hogyan gyöngül ereje; de rögtön arra a fájdalomra gondolva, amelyet anyjának okozna, ha heves fájdalom ki-tört volna, iránta való nagy szeretetében erőt merített, hogy tetsessen, holott kétségbeesett szívét a legélenkebb szenvedés gyötörte... Egy ideig még anyjánál és Moreuil márkinál maradt azon buzgólkodva, hogy nyugtalanságukat lecsillapítsa és lelkükbe egy kis nyugalmat öntsön.

Mikor már nyugodtnak látta őket, engedelmét kért az anyjától, hogy néhány pillanatra a szobájába mehessen.

Csak amikor egyedül volt, engedte át magát lelke kétségbeesésének...

Hagyjuk most sírni, zokogni, vonaglani kétségbeesésében és térjünk vissza Bussac grófnőhöz és Moreuil márkihoz.

— Láthatja tehát Moreuil, — mondotta a grófnő — hogy téved, láthatja, hogy Julia nem szereti az ön unokaöccsét. Ebben a tekintetben sohasem tudna alakoskodni; aztán miért is alakoskodnék? Armand iránt csak barátságot érez, semmi egyébét; s be kell vallanom, hogy nagyon meg voltam a hidegvére, amikor megtudta a borzasztó hírt, amely bennünket annyira felzaklatott.

— Igen, önnek igaza van, barátom, Julia hidegvéré engem csaknem megkínzott... És ha eddig azt hittem, hogy vonzódik Armandhoz, most már bizonyos vagyok abban, hogy csalódtam.

— Jól tudtam én azt, — mondotta a grófnő — hogy anyai szívem nem tévedhet leányom érzelmeire nézve. Julia kivételes fiatal leány; ritka tulajdonságokkal van megáldva, egyetlen társához sem hasonlít. Meg vagyok győződve arról, hogy soha sem ismerte a szerelmet és hogy soha sem ismeri meg.

— Ami ezt illeti, kedves barátom, engedje meg, hogy kételkedjem a dologban. Előbb vagy utóbb, de a természet megköveteli a jogait.

— Nincsen szabály kivétel nélkül.

— Ezek a kivételek nagyon ritkák, ha ugyan nem lehetetlenek.

— E szerint ön kételkedik az erényben.

— A világitert sem.

— De hát azok a fiatal leányok, akiket férjhez adnak családi érdekből!

— Nos?

— Mi lesz velük az ön véleménye szerint? Elpusztulnak?

— Bizonyára nem; akad köztük olyan is, akik férjhez mennek, hogy a szülőknek engedelmeskedjenek s később azzal végzik, hogy szeretik az urukat; vannak olyanok, akiknek az a szerencsétlenségük, hogy házasságukon kívül szerelmek, de az ég erénynevel áldotta meg őket, amely erőt ad nekik ahhoz, hogy a helyes uton maradjanak meg, végül vannak olyan szerencsétlenek, akik nem találván meg otthon azt, amire a képzeletük vágyódik s tilalmas hajlandóságoknak engedik át magukat; de olyan nő, aki teljesen hozzáférhetetlen a szerelmek, szerintem nincs.

— Lehet, hogy igaza van önnek, Moreuil; de az lehetetlen, hogy leányomra vonatkozólag megváltoztassam a nézetemet... Ha mellette lett volna mint én, amikor azokról beszéltem vele, akik a kezét megkérték s a nyugtalanságomat enyhítették neki, hogy egyedül hagyom itt a világon, amikor arról a tervemről beszéltem neki, hogy önhöz adom feleségül...

— Ah! kedves barátom, ezt rosszul tette.

— Oh nem, Julia nem tiltakozott; azt felelte, hogy az a gondolat, hogy az ön felesége legyen,

nem rémítette meg úgy, mint a többi; de nem akart még dönteni.

— Szegény Julia! — felelte a márkí sóhajta.

— Igaza van, ha bizik bennem; csakis úgy tekintem mindig, mint az én kedves, öreg barátomnak szent letétjét... Julia sohasem volna számomra más, mint szeretett leányom, akire úgy vigyáznék, akit úgy megbecsülnék, mintha a saját gyermekem volna.

— Kedves Moreuilom! — kiáltott fel a grófnő odanyujtva lesóványodott kezét a márkínak, miközben könnyek törtek elő a szeméből.

Ugyan, ugyan, kedves barátom, hagyja abba rögtön ezt az elézkényűlést! — kiáltott fel Moreuil márkí, aki nem tudva legyőzni a maga meghatottságát, duzzogó hangba próbált átcsapni. — Derék barátom, ön még sokáig él majd közöttünk, miért gyótri hát magát és miért okoz nekünk fájdalmat?

— Igen, Moreuil, megígérem önnek, hogy megnyugszom, hogy nem beszéllek többé a halálomról, ha ön is megígéri nekem, hogy teljesíti a kívánságomat, mihelyt Julia beleegyezik.

— Igen, megígérem önnek; Julia beleegyezését csak akkor fogadom el, ha magam beszéltem vele.

Ebben a pillanatban két látogató érkezett és véget vetett a beszélgetésnek.

XIV.

A következő két hét alatt Julia leirhatatlan szenvedéseken ment keresztül.

Az Armandról érkező hírek egyre riasztóbbak lettek.

Az orvosok kijelentették, hogy semmi reményük sincs már.

Moreuil márkí Pozsonyba akart utazni; de mivel a baj sohasem jár egyedül, hirtelen maga is megbetegedett, ágybafeküdt, orvost hívatott, aki hamarosan a bronitisch tüneteit állapította meg.

Nem gondolhatott többé utazásra, betegsége súlyosbodott, buzgó ápolásra volt szüksége.

Attól a naptól kezdve, hogy a márkí ágyba esett, Bussac grófnő kétszeresen szenvedett; először is azért, mert Moreuilnek a távolléte, akinek a mindennapi látásához annyira hozzászokott, olyan ürességet teremtett, amelyet senki sem töltöhetett be most; aztán azért is, mert megosztotta öreg barátjának nyugtalanságát, amelyet szegény unokaöccsének kétségbeesett helyzetén érzett.

Moreuil minden nap elküldte a grófnőnek azokat a leveleket, amelyet Anglard Viktortól kapott.

Ezek a levelek legkevésbé sem voltak biztatók; szomorú tartalmuk Charcet vikomt valószínű halálát sejtették.

Julia, aki alig távozott anyja mellől azóta, hogy Moreuil márkinak otthon kellett maradnia, erejének végére kezdett érni.

A szegény gyermek nem tudta már, mit csináljon, hogy lekierjét olyan módon tartsa fenn, hogy erős fájdalmát elrejtse Bussac grófnő előtt.

Juliának egyetlen pillanaty nyugalma sem volt.

Valahányszor valami cseléd lépett be anyjának a szobájába reszketni kezdett és szeme akaratlanul is az inas kezére tévedt, vajjon nem hozta-e levelet, vagy táviratot.

Erre a gondolatra egész valója megrendült, kegyetlen aggodalom szorította össze a szívét és azt hitte, meg kell halnia bánatában.

Végre, a második héten a végén Anglardnak egy levele, amely váratlan és szerencsés fordulatról adott hírt, véget vetett Bussac kisasszony rettenetes megróbbáltásainak.

Ezt a szerencsés hírt Juliának és anyjának maga Moreuil márkí vitte el, aki alig hogy felépült súlyos gyöngélcoldásából.

Julia, aki olyan derekasan küzdött, erre a hírre csaknem beleesett abba a hibába, hogy egyetlen pillanat alatt elveszítte anyai megadását tetteit közbönségének eredményét.

Ennek a nagy örömnék az első hatása az volt, hogy csaknem elveszítette a lelkinyugalmit; de szem előtt tartva, mindig anyjának nyugalmit és egészségét, csakhamar azon volt, hogy legyőzze, jobban mondva elrejtse azt a hatást, amelyet a

boldogság idézett elő, mint ahogy azt a hatást leplezte, amelyet azelőtt a szenvedés idézett elő nála.

Ugy tetszett neki, mintha most még jobban szeretné Armandot, mint valaha; szemrehányást tett magának, hogy hideg és túlságosan szigorú volt irányában.

Nem emlékezett már vissza a sérelmekre, vagy arra, amit sérelmesnek tartott a maga részéről... Egy szóval, Julia most már csak szerelme gyöngölcségét érezte, amely újra feltámadt benne sokkal nagyobb erővel, mint azelőtt, amióta átértette azt a pillanatot, hogy örökre elveszítheti Armandot.

Akkor aztán, hogy a hír első hatása elmúlt, nyugodtan élvezte azt az örömet, hogy kedves Armandja gyógyulófélben van.

Történt aztán egy napon, amikor sokan voltak anyjánál, hogy La Feuillade közeledett Juliához.

— Érkeztek-e új hírek Armand de Charcetről? — kérdezte:

— Igen, naponként kapunk új híreket nagybátyjától — felelte Julia.

— Szegény fiu, csaknem meghalt.

— Hála istennek, most már minden veszedelmén túl van s jól érzi magát.

— Ej! Nem tudom, vajjon olyan nagy boldogság-e ez ránézve.

— Ugyan! Mit akar ezzel mondani?

— Azt, hogy az után a kínos ügy után, amelynek szomorú hőse volt...

— Kínos ügy? Szomorú hős? Mit jelent senki mindez, La Feuillade ur?

— Hogy mit jelentsen ez?... Ön tehát semmiről sem tud?

— Éppenséggel semmit sem tudok.

— Ebben az esetben — mondotta La Feuillade, sajnálkozást szinelve, amiért elszólte magát — ebben az esetben vegye úgy, mintha semmit sem mondtam volna.

— Nem, nem; ellenkezőleg, csak beszéljen, tudni akarok mindent.

— Semmi az egész, igazán csak gyerekség.

— Ha csak gyerekség volna, ön nem mondogta volna: „Nem tudom, vajjon olyan nagy boldogság-e ez rá nézve.“

— Hogyan! Ezt mondtam!

— Igen, bizonyosan tudom, hogy ezt mondta, még pedig a mély meggyőződés hangján.

— Ön téved, kisasszony, csak hiszi, hogy ezt hallotta...

— Nem, egészen jól hallottam; de lehetetlen volt kitalálnom szavainak titkos értelmét... Mondja el La Feuillade ur, mondja el a teljes valóságot; tudnom kell.

— Igazán parancsolja, hogy beszéljek?

— Esedezem.

— Jegyezze meg jól, hogy ön kényszerít rá.

— Igen, igen, én kényszeritem! De kérem, beszéljen már gyorsan.

— Nem felelek azért, amit a fecsegésem okozhat.

— Mindenért vállalom a felelősséget.

— Hát minden áron akarja?

— Könörgöm, ne okozzon tovább szenvedést nekem.

— Nem tudja tehát, mi idézte elő a párbajt?

— Semmit sem tudok, mondtam már.

— Akkor hát tudja meg, hogy Lowensterne hercegnőért verekedett.

Ezekre a szavakra Julia szörnyen elsápadt.

— Lowensterne hercegnőért? — hebegte.

— Igen, féltékenységében.

— Féltékenységében?

— Ugy van. A hercegnő bizonyára úgy találva, hogy Armand távollmaradása kissé sokáig tart, jónak látta, hogy kegyeit egy fiatal olaszra, Corriano grófra ruhazza át.

— Jóságos isten.

— Igen, de mihelyt Charcet visszatért Bécsbe, rögtön rájött a hűtlenségre, párbajra hívta ki a szerencsétlen olaszt és megverekedett. Corriano holtan esett össze.

— Mit mond? Meghalt!

(Folytatása következik.)

